

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**CEZA İNFAZ KURUMUNDA KALAN HÜKÜMLÜ/TUTUKLULARIN İNSAN
HAKLARINA BAKIŞ AÇISI (BOLVADİN T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ
KURUMU ÖRNEĞİ)**

SELMAN YILDIRIM
ORCID: 00090-0006-7456-4767

Danışman
Prof. Dr. GÜNGÖR KARAUĞUZ
ORCID: 0000-0002-8341-7885

Konya – 2025

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR)

Tez çalışmasında Türkiye’de bulunan Ceza infaz kurumlarında okuyan hükümlü tutukluların insan haklarına bakış açıları ve mevcut Ceza infaz kurumlarının durumu, ceza infaz kurumlarının tipleri ve ceza infaz kurumlarının da verilen eğitim-öğretim faaliyetlerine değinilmiştir.

Çalışmaya karar verirken ve çalışma konusunu seçerken bana yol gösteren fikirleriyle farklı bakış açılarına sahip olmamı sağlayan tez danışmanım Prof. Dr. Güngör KARAUĞUZ’a teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmam için bana izin konusunda bütün kolaylıkları sağlayan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, Bolvadin Ceza İnfaz kurumu savcısı Alperen KONAK’a, Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne, çalışmam sırasında emeklerini esirgemeyen Sn. Murat TIKIR’a ve eğitim yaşamımda yanımda olan zorlu süreçlerde bile desteklerini daima hissettiğim biricik eşim ve oğluma teşekkür ediyorum.

Selman YILDIRIM

OCAK 2025

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR).....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
KISALTMALAR.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ.....	10
1.1. Problem Durumu	10
1.2. Araştırmanın Amacı	11
1.3. Araştırmanın Önemi	11
1.4. Sayıtlar (Varsayımlar).....	12
1.5. Sınırlılıklar.....	12
1.6. Tanımlar.....	12
2. ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR).....	14
2.1. Kavramsal Olarak Ceza İnfaz Kurumu	14
2.1.2. Cezaevlerinin tarihsel gelişimi	14
2.2. Türkiye’de Bulanan Ceza İnfaz Kurumlarının Tipleri	14
2.2.1. Açık Ceza İnfaz Kurumları	15
2.2.2. Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	15
2.2.3. Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	16
2.3. Kadın, Gençlik ve Çocuk Ceza İnfaz Kurumları	16
2.3.1. Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	16
2.3.2. Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu	16
2.3.3. Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumları	17
2.4. Türkiye’de Ceza İnfaz Kurumlarında Eğitim – Öğretim Faaliyetleri: Eğitim	17
Programları, Eğitim Hizmetleri, Eğitim Türleri Ve Psiko – Sosyal Servis Uygulamaları	17
2.4.1. Okuma – Yazma Kursları	18
2.4.2. Yaygın Eğitim (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi)	18
2.4.3. Örgün Yüksek Öğretim	19
2.4.4. Mesleki ve Teknik Kurslar	19
2.4.5. Sınav Hizmetleri.....	20
2.4.6. Kütüphane Çalışmaları	20
2.4.7. Dini Rehberlik ve Manevi Hizmetler	20

2.4.8. Sosyal – Kültürel Faaliyetler	21
2.5. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarındaki Hükümlü ve Tutuklularla İlgili Bazı Sayısal Veriler.....	23
2.5.1 Öğrenim Durumu	23
2.5.2 Yaş Grupları	24
2.5.3.Cinsiyet ve İnfaz Durumu	25
2.5.4 Kurum Statüsü Göre Dağılımı.....	26
2.6 Hak Kavramı ve İnsan Hakları	27
2.6.1. Hak Kavramı	27
2.6.2. İnsan Hakları Tanımı.....	28
2.6.3. İnsan Hakları Tarihsel Gelişimi	29
2.6.4. İnsan Haklarının Niteliği.....	31
2.7. İnsan Haklarının Ceza İnfaz Kurumlarındaki Etkisi	35
3. YÖNTEM.....	36
3.1. Araştırmanın Modeli	36
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme (Araştırmanın Çalışma Grubu) (Katılımcılar) ..	36
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	37
3.4. Verilerin Çözümlemesi (Verilerin Analizi).....	38
4. BULGULAR	39
4.1 Bolvadin Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü Tutukluların Eğitim Durumlarına Göre İnsan Haklarına Bakış Açısı Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	39
4.2. Okuma Yazma Bilmeyen Hükümlü Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı	45
4.3. İlköğretim Mezunu Hükümlü Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı.....	45
4.4. Lise Mezunu Hükümlü Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı.....	46
4.5. Lisans ve Ön Lisans Mezunu Hükümlü Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı	46
4.6.Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniğiyle Elde Edilen Cevaplar.....	47
4.6.1. Okuma-Yazma Bilmeyenlerin Verdikleri Cevaplar	47
4.6.2. İlköğretim Mezunu Olanların Verdikleri Cevaplar	49
4.6.3. Lise Mezun Olanların Verdikleri Cevaplar	56
4.6.4. Üniversite Mezunu Olanların Verdikleri Cevaplar	67
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	77
5.1. Tartışma.....	77
5.2. Sonuç	85
5.3. Öneriler.....	87
KAYNAKLAR.....	88
EKLER.....	90

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü/Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı (Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği) başlıklı tez çalışmamın toplam **99** sayfalık kısmına ilişkin, 4/12/2024 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%30** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

28/01/2025

Selman YILDIRIM

Prof. Dr. GÜNGÖR KARAUĞUZ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

28/01/2025

Selman YILDIRIM

KISALTMALAR

Kısaltmalar

AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
BM	Birleşmiş Milletler
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

CEZA İNFAZ KURUMUNDA KALAN HÜKÜMLÜ/TUTUKLULARIN İNSAN HAKLARINA BAKIŞ AÇISI (BOLVADİN T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ÖRNEĞİ)

Selman YILDIRIM

Bu araştırmanın amacı, Bolvadin T tipi kapalı ceza infaz kurumunda kalan hükümlü ve tutukluların insan haklarına bakış açısını tespit etmektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle veriler elde edilerek verilen cevaplardan hareketle içerik analiz yapılmıştır. Tezin çalışma grubunu Bolvadin T tipi kapalı ceza infaz kurumunda yatmakta olan farklı suçlardan hükümlü ve tutuklu bulunan toplamda 37 hükümlü tutukludan meydana gelmektedir. Bu çalışmada elde edilecek verileri, Bolvadin T tipi kapalı ceza infaz kurumunda bulunan toplam 37 H/T yarı yapılandırılmış görüşme formu her eğitim kademesindeki katılımcıları farklı zaman diliminde bir araya getirilerek soruları yazılı olarak cevaplamaların yoluyla elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formunda toplam 8 tane sorudan oluşmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcıların aldıkları eğitim neticesinde sahip oldukları insan haklarıyla ilgili bilgi donanımları farklılık göstermektedir. Eğitimin temelde aileden başlayarak ve süre gelen zamanda her eğitim kademesinde aldıkları eğitim neticesinde katılımcılar kendilerinin sahip oldukları sosyal çevre ve aile yapısı gereği haklarını bilmekte ve bu yönde sorulara cevaplar vermişlerdir. Özellikle özgürlüklerinde kısıtlı olarak engellenmiş bireylerin oluşturduğu ceza infaz kurumlarında insan haklarına yönelik kurumlarda verilen eğitimler neticesinde bireyler dışarda ve ailelerinde alamadıkları eğitimleri, becerileri ve temel olan haklarını öğrenerek sosyal hayatlarına geri döndüklerinde belli bir donanıma sahip bireyler olarak topluma kazandırılıyor. Ceza infaz kurumlarında yapılacak olan eğitim ve öğretim faaliyetleri kapsamında insan hakları ile ilgili temel eğitimlere görsel ve işitsel temalara başvurularak yer verilmeli, insan hakları bilinci hükümlü tutukluların algılarına yerleştirilmelidir. Ayrıca ceza infaz kurumlarında daha derinlemesine, ayrıntılı araştırmalar yapılarak insan hakları konusunda yapılan çalışmaların kapsam genişletilmelidir.

Anahtar Kelimeler: İnsan hakları, ceza infaz kurumu, hükümlü tutuklu.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education
Social Studies Education Program
Master Thesis

PERSPECTIVE OF CONVICTS/DETAINEES IN PENITENTIARY INSTITUTIONS ON HUMAN RIGHTS (BOLVADIN T TYPE CLOSED PENITENTIARY INSTITUTION EXAMPLE)

Selman YILDIRIM

The purpose of this research is to determine the perspective of convicts and detainees staying in Bolvadin T-type closed penal institution on human rights. The research obtained data from qualitative research methods using the semi-structured interview technique and content analysis was made based on the answers given. The working group of the thesis consists of a total of 37 convicted detainees convicted and detained for different crimes serving in the Bolvadin T-type closed penal institution. The data to be obtained in this study were obtained by bringing together the participants at each training level in a total of 37 H/T semi-structured interview forms in the Bolvadin T type closed penal institution in a different time period and answering the questions in writing. It consists of a total of 8 questions in the semi-structured interview form as a data collection tool. According to the results of the research, the information equipment of the participants regarding human rights as a result of the training they receive varies. As a result of the education they received at every educational level, starting from the family and continuing in time, the participants knew their rights due to their social environment and family structure and gave answers to questions in this direction. As a result of the training provided in institutions for human rights, especially in penal institutions formed by individuals who are limitedly denied their freedom, individuals are integrated into society as individuals with a certain equipment when they return to their social lives by learning the education, skills and basic rights that they cannot receive outside and in their families. Within the scope of education and training activities to be carried out in penal institutions, basic training on human rights should be included by applying visual and audio themes, and human rights awareness should be placed in the perceptions of convicted detainees. In addition, the scope of studies on human rights should be expanded by conducting more in-depth and detailed research in penal institutions.

Keywords: Human rights, penal institution, convict detainee

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

İnsanlığın onuruna ve haklarına saygı duyulması tüm devletlerin öncelikle dikkat etmesi gereken durumların başını çekmektedir. Özgürlüklerinden mahrum bırakılmış insanların da ceza infaz kurumlarında belli başlı haklarının olduğu unutulmamalıdır. Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların insan haklarına ne denli saygı gösterildiği, haklarını elde edemedikleri aynı zamanda o devletin adaletini, gücünü ve kurumlarının işleyişini de göstermektedir. Bütün bu hak ve özgürlükler ulusal ve uluslararası belgeler ışığında mevzuatlara uygun bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

Çağdaş hukuk sistemimiz, tüm fertlerin belirli hak ve özgürlüklere sahip olduklarını kabul etmektedir. Hapis cezalarının verilmesi o kişilerin kısıtlanmasına yol açsa da cezaevlerinde oldukları müddetçe birtakım haklarını de yerine getirebilmektedirler. Cezaevi içerisinde iletişim, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçlarını kanunların ve kuralların öngördüğü şekilde gerçekleştirebilirler. Ceza infaz kurumlarının belli başlı disiplin tedbirleri bulunmaktadır. Bunun başlıca sebebi, asayişin son derece önemi olması, her bireyin can ve mal güvenliğinin sağlanmasıdır. Tutuklu ve hükümlü haklarının dikkate alınması noktasında asayişin hiçbir gerekçeyle elden bırakılmaması gerekmektedir. Bu şekilde dengeli bir sistem oluşturulması hem cezaevi çalışanlarının tümü hem de mahkûmlar için önem arz etmektedir.

Bu sebeple araştırmanın problem durumunu ceza infaz kurumlarında işledikleri suçlar sonucunda yatmakta olan hükümlü ve tutukluların eğitim durumlarına göre insan haklarına bakış açısının ele alınması oluşturmaktadır. Yapılan çalışmayla ortaya çıkarılan sonuçlar tezimizde belirtilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Tez çalışmanın amacı ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü tutukluların insan haklarına bakış açısının Bolvadin T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu örneği ele alınarak açıklamaya çalışılmasıdır. Çalışmada hükümlü ve tutukluların insan haklarına nasıl baktıkları, cezaevinde oldukları barındırıldıkları süre zarfında kendi haklarına ne kadar hâkim oldukları, almış oldukları eğitim sonucuna insan haklarına ve kendi hakları hakkında ne kadar bilgiye sahip olduklarını ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Ceza infaz kurumları toplumun reddettiği, toplum içinde barınılmayan insanların bir arada tutulduğu yerlerdir. Her devlet kurumunda olduğu gibi ceza infaz kurumları da anayasa, kanun ve yönetmelikler çerçevesinde görevlerini ifa eder. Tiplerine göre ayrılan cezaevlerinin kendi içerisinde de ayrı bir işleyiş mekanizması bulunur. Dolayısıyla farklı cezaevlerinde barındırılan hükümlü ve tutukluların infaz haklarına bakış açısı farklılık gösterecektir. Birbirinden farklı eğitim durumuna sahip olan hükümlü ve tutukluların da dolayısıyla insan haklarına bakış açıları aynı olmayacaktır.

Farklı yaş gruplarından, cinsiyetten, suç grubundan ve eğitim durumundan olan hükümlü ve tutukluların birbirlerini de etkilemeleri mümkündür. Gündelik yaşamda bu kadar farklı bir kitleyi bir arada bulmak pek de olası değildir. Dolayısıyla insan haklarına bakış açısı konusunda böyle bir kitleye ulaşabilmek, onların görüşlerini alabilmek daha sonra benzer çalışmalara da örnek teşkil etmesi açısından hayli önem arz etmektedir.

Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların insan haklarına bakış açısı konusunda yapılan çalışmaların sayısı hayli azdır. Bu çalışmamızda nitel verilerin yer aldığı bir metot tercih edilmiş olup hükümlü ve tutuklularla yüz yüze görüşülerek veriler elde edilmiştir.

1.4. Sayılılar (Varsayımlar)

1. Araştırmamıza katılan ve eğitim durumları, cinsiyetleri, yaşları ve suç grupları birbirinden farklı olan hükümlü ve tutukluların araştırmada kullanılan veri toplama aracının yüz yüze görüşme yöntemi ile yöneltilen soruların yanıtlanmasında sorularımıza samimiyetle ve doğru, geçerli yanıtlar verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmamızın bulguları, seçilen örneklem ve araştırma alanı olan Bolvadin T Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumundaki mahkûmlarla sınırlıdır.
2. Araştırmamızda ulaştığımız ettiğimiz veriler, ceza infaz kurumunda barındırılan mahkûmların sorulan sorulara verdikleri yanıtların doğru olduğu varsayımıyla sınırlıdır.
3. Çalışmamızda elde edilen veriler çalışmamıza katkı sağlayan hükümlü tutuklular içinde buldukları sosyo-ekonomik düzey, kültürel durumları, yaşları, cinsiyetleri, suç grupları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

- ✓ **Hükümlü:** İşlediği suç neticesinde mahkemelerce yargılaması yapılmış kişi hakkında verilen cezası kesinleşen kişilere denir.
- ✓ **Tutuklu:** yaptığı eylem sonrasında soruşturma veya kovuşturma aşamasında kaçma durumu veya olayla ilgili delilleri karatma şüphesi vb. nedenlerle tutuklanarak özgürlüğü elinden alınan kişidir.
- ✓ **Hüküm özlü:** Mahkemece verilen ceza hükmü tam olarak kesinleşmemiş ancak hali hazırda tutuklu olan kişidir.
- ✓ **Mahkûm:** Arapça “hükm” kökünden türemiş bir kelimedir. Cezaevlerinde suçların karşılığı olarak barınan hükümlü, hüküm özlü ve tutuklu kişiler için kullanılan genel bir kavramdır (Caniklioğlu, 1991).
- ✓ **Ceza İnfaz Kurumu:** Özgürlüğü sınırlayıcı cezaların infaz edilebilmesi için özel olarak yapılan veya bu amaca tahsis edilen kişilerin bu mekânlardaki ihtiyaçlarını karşılayabildiği ve kendi içerisinde tipleri de bulunan yapılar olarak tanımlanır.
- ✓ **Suç:** Suç, bireyin yaşadığı toplumsal alanda kabul görmüş olan hukuksal değerlere karşı çıkmak ve uygun hareket etmeyen fiillerdir.

- ✓ **Ceza:** Yasa koyucunun, toplumun faydasını gözeterek topluma yönelik oluşan davranışlara karşı öngördüğü yaptırımdır. Hangi davranış sonucunda hangi cezanın verileceğini yasalar ve mahkemeler belirler.
- ✓ **Eğitim:** Bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde (eğitimin amaçlarına uygun) değişme meydana getirme sürecidir.
- ✓ **İnsan ve Hakları:** İnsanoğlunun sahip olduğu temel hak ve özgürlüklerinin bütün, eşit ve kesintisiz olarak güvenlik içinde kullanmaları esastır. Siyasi güç ve iktidarın varoluş nedeni ve meşruluğu bu güvenliği yurtiçi ve yurtdışında vatandaşına sağlamaktır. Kişi hak ve hürriyetleri kutsaldır ve dokunulmazdır. Bu kutsallık ve dokunulmazlık nitelikleri, Anayasa ve yasa kurullarında, evrensel bildirgelerde, ulusal ve uluslararası sözleşme ve antlaşmalarda belirlenmiş, uygun görülmüş ve kabul edilmiştir.

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR)

2.1. Kavramsal Olarak Ceza İnfaz Kurumu

“Cezaevleri mahpushane, zindan, kodes, tutukevi gibi farklı adlarla anılan ve suçluların suç sayılan fiillerinin yaptırımlarının uygulandığı yapılardır”. (Dönmezer ve Erman, 2009). Ceza infaz kurumlarının fiziki yapısı ve hükümlü tutukluların tüm sorumlulukları büsbütün ile kamu mekanizmasının kontrolünde olup ve bu kurumların kendilerine özgü yapıları mevcuttur. “Mahkûmlar doğru ve profesyonel bir şekilde yönetilerek bazı kısıtlamalar ile suç sayılan fiillerinin karşılığı olan cezalarını çekmektedir”(Alkan, 2007). Ceza infaz kurumlarında ana felsefe, hükümlü tutukluların aldıkları cezaları yatarken bu süre zarfında pozitif bir ortamda bulunmaları ve özgürlüklerini elde ettiklerinden sonra yeniden toplumla bütünleşmeye hazır hale getirmektir. Toplumla bütünleşmeye hazır hale getirmek için modern infaz sistemlerini kurumlarımızda uygulayarak hükümlü tutukluların insan onuruna saygı, bireysel hak ve özgürlükleri ile ruhsal ve bedensel bütünlükleri önemseyerek ve bunları göz önüne alarak uygulayan bir yönetim anlayışı ortaya konulmaya çalışılmalıdır. Bu yönüyle “mahkûmların aileleri ve dışarıdaki yakınları ile görüşmeleri ve onlardan haber almaları da gerekli emniyet önlemleri alınarak sağlanmalıdır” (Othmani ,2003).

2.1.2. Cezaevlerinin tarihsel gelişimi

Tarihsel süreçte hüküm alarak hapis yatma cezası ilk olarak Fransız ve Amerikan devrimlerinin gerçekleştiği aydınlanma çağında uygulanmıştır. Ülkemizde ise hüküm ve ceza uygulamaları hukuk sayfalarına 1838 yılında askeri ceza, 1840 ceza kanunlarıyla girmiştir. 1858 tarihli ceza kanunu ile birlikte kapsamında genişletilmeye gidilmiştir. Avrupa ya baktığımızda kurulan ceza infaz evleri suçlu olanları orada çalıştırarak cezalarının çekmesini sağlamak ve bunun yanında da dini eğitim vererek onları ıslah ederek tekrar hayata salıvermek amacıyla kurulmuşlardır. Bu duruma örnek olarak Londra’da 1551 yılında Bridewell ile 1596 yılında Amsterdam’da kurulan spinhuis(raspus) cezaevleri gösterilebilir. Bu cezaevlerinde avare ve berduş suçlular belirtilen usulde eğitilmişlerdir. Ancak her ikisinde de hürriyeti bağlamak amaç olmamakla birlikte, araç ve netice olarak görülebilir. (Soyaslan,2003). İnsanlık duygusunun gelişimi içinde hürriyeti bağlayıcı cezaların doğuşu, ilkel ve vahşi şiddet uygulamalarından makul olarak sosyal koruma amacına yönelen kurtarıcı insan davranışını ortaya koymaktadır. Bu yüzden cezaevlerinden hareketle tüm ceza varlığı dikkate alınmak zorundadır (Demirbaş, 2008).

2.2. Türkiye’de Bulanan Ceza İnfaz Kurumlarının Tipleri

Ülkemizde yer alan infaz kurumları fiziki yapısı, infaz yönetimi, gözetim-güvenlik dereceleri gibi etmenlerden dolayı çeşitli kurumlara sahip ülkelerden biridir. Türkiye ceza infaz kurumlarında kalmakta olan hükümlü tutukluların suç çeşidi, yaş grupları ve cinsiyete göre barındırıldıkları çeşitli ceza infaz kurumlarının yapısal vasıfları ile yapılan cezaevleri için kanunda belirtilen şartlar altında cezalarını infaz etmektedirler.

2.2.1. Açık Ceza İnfaz Kurumları

Anayasal çerçevede hüküm almış bireylerin yeniden topluma uyumunu sağlamak, hükümlülere çeşitli meslekler, hobi çalışmaları ile mesleki becerilere vasıf olmak niyetiyle kurulan ve zamanla değişime uğrayarak hükümlülerin cezalarını bitirmek için kurulan kurumlardır. Hükümlülerin ceza infaz kurumunda kaçma eylemlerine yönelik fiziki engel veya güvenliği sağlayan kurum güvenlik görevlilerinin gözetimi olmamaktadır. İlk başlarda sadece yetişkin erkekler için yapılmış olan açık ceza infaz kurumları günümüzde ise kadın ve çocuklar için de kurulmuştur. Hükümlülerin açık cezaevlerine ayrılmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelik ile düzenlenmiş olup kısa süreli hapis cezalarında bu kurumlardan yararlanılması amacıyla, 5275 sayılı Kanunun 14. Maddesinde “İlk kez suç işleyen ve üç yıl veya daha az süreyle hapis cezasına hükümlü bulunanların cezaları doğrudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilebilir.” ifadesi yer almıştır.

2.2.2. Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Türkiye’de ceza infaz kurumların büyük bir çoğunluğunu kapalı kurumlardan meydana gelmektedir. Kapalı ceza infaz kurumların dış koruması İçişleri Bakanlığı bağlı Jandarma Genel Komutanlığı tarafından yürütülürken iç işleştiren Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifhaneleri Genel Müdürlüğü sorumludur. 5275 sayılı Kanun’un 8.Maddesinde kapalı ceza infaz kurumları, dış ve iç güvenlik görevlileri olan, mahkûmların kaçma girişimlerine yönelik çeşitli fiziki ve teknolojik engelleri bulunan, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak başka odalardaki hükümlüler ile mevzuat sınırlarında iletişim ve temas olanak sağlayan, bireysel ya da grup düzeyinde eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinin yürütülebileceği kurumlar olarak tanımlanmıştır.

2.2.3. Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

Kapalı ceza infaz kurumlarında olduğu gibi yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında da tutuklu ve hükümlülerin kaçma girişimlerini engellemek için çeşitli fiziki ve teknolojik engeller ile iç ve dış güvenlik görevlileri bulunmaktadır. Yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarını özellikle suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, kasten öldürme, insanlığa karşı işlenen suçlar, uyuşturucu ve uyarıcı madde ticareti suçları, devlet güvenliği ve anayasal düzene karşı işlenen hüküm giymiş kişilerin tutulması amacıyla ceza infaz reformu kapsamında yapılan kurumlardır.

2.3. Kadın, Gençlik ve Çocuk Ceza İnfaz Kurumları

2.3.1. Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

İnfaz yasalarımızda hassas grup olarak tanımlanan kadınlara yönelik 5275 sayılı Kanun'un 8. ve 9. maddelerine göre yapılan kadın kapalı ceza infaz kurumları da çeşitli güvenlik önlemlerini barındırmasına karşın tutuklu ve hükümlülerin yanı sıra annesinin yanında kalan çocuklarında barındırılması amacıyla kreş vb. çeşitli imkânlar ile birlikte yapılmıştır. Kanunlara göre, kadın ceza infaz kurumlarının ihtiyacı karşılamada yetersiz kalması durumunda, kadınlar erkek hükümlülerin tutulduğu bölümlerle bağlantısı olmayan diğer kurumlarda tutulabilmektedir.

2.3.2. Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

5275 sayılı Kanunun 12. Maddesine göre; "Gençlik kapalı ceza infaz kurumları, cezanın infazına başlandığı tarihte on sekiz yaşını bitirmiş olup da yirmi bir yaşını doldurmamış genç hükümlülerin cezalarını çektikleri, eğitim ve öğretim esasına dayalı, firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan kurumlardır." Çocuk ceza infaz kurumlarındaki durum gibi bu yaş grubuna uygun ceza infaz kurumu bulunmaması halinde bu yaştaki hükümlü tutukluları yetişkinlere uygun diğer ceza infaz kurumlarında bu hükümlüler için ayrılmış kısımlarda cezalarını infaz etmektedirler.

2.3.3. Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumları

İşledikleri suçlar neticesinde hükümlü tutuklu çocuklar veya çocuk eğitim evlerinden disiplin gerekçesiyle diğer kapalı ceza infaz kurumlarına sevk edilmesine kararı verilmiş olan suça sürüklenmiş çocukların cezalarını infaz ettiği tam eğitime dayalı ve iyileştirmeyi temele alan infaz kurumlarıdır. Ayrıca bu infaz kurumları yetişkinler için kurulan diğer ceza infaz kurumlarına ait gözetim ve güvenlik tedbirlerine sahiptirler. Bu kurumlarda 12-18 yaş grubu çocuklar yaş, cinsiyet, fiziksel gelişim durumlarına bakılarak ayrı ayrı bölümlerde tutulmaktadır. Belirtilen durumları olan suça sürüklenmiş çocukları cezasını infaz edecek kurum bulunmaması durumunda suça sürüklenmiş çocukları yetişkin hükümlülerin cezasını infaz ettiği başka kapalı ceza infaz kurumlarında suça sürüklenen çocuklar için bulunan kısımlarda cezasını infaz etmektedirler.

2.4. Türkiye’de Ceza İnfaz Kurumlarında Eğitim – Öğretim Faaliyetleri: Eğitim Programları, Eğitim Hizmetleri, Eğitim Türleri Ve Psiko – Sosyal Servis Uygulamaları

Ceza infaz kurumlarında, hükümlülerin topluma kazandırılmaları, sorumluluk duygusuna sahip bir birey olarak hayatlarını devam ettirebilmeleri amacıyla eğitim çalışmalarına özel önem verilmekte olup; bu çalışmalar her ceza infaz kurumunda eğitim servisi tarafından yürütülmektedir (Eğitim Servisi, 2024).

Ceza İnfaz Kurumlarımızdaki eğitim çalışmaları hayat boyu öğrenme anlayışı ile Genel Müdürlüğümüzün oluşturduğu Standartlar Sistemi doğrultusunda yürütülmektedir. Kuruma ilk geldikleri anda hükümlü ve tutukluların eğitim ve meslekî durumları, kurum öğretmenlerinin yapacağı ilk görüşmeyle tespit edilir. Böylece hükümlü ve tutuklunun salıverilmesine kadar olan süreç içerisinde gerekli olan eğitim programları hazırlanır. Eğitim servisi, hükümlü ve tutuklulara, eğitim seviyesini yükseltmek, yetenek ve ilgisi doğrultusunda bir meslek sahibi olabilmeleri için rehberlik eder, bu yönde gerekli yardım ve desteği sağlar. Eğitim servisi, eğitimi destekleyici kurslar ve mesleki kursların açılmasını sağlar (Eğitim Servisi, 2024).

Kurumlarda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesinde; Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olmak üzere üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılmaktadır (Eğitim Servisi, 2024).

Ayrıca, ceza infaz kurumlarında gerçekleştirilmekte olan konferans, seminer, konser, tiyatro, bilgi yarışması, münazara gibi sosyal ve kültürel etkinlikler eğitim servisi tarafından

planlanır. Eğitim servisleri, yıllık olarak hazırladıkları eğitim planını ceza infaz kurumu eğitim kuruluna sunar. Eğitim kurulunca uygun görülen faaliyetler eğitim servisi tarafından düzenlenerek, uygulanır ve değerlendirilir. Ceza infaz kurumunda bulunmakta olan hükümlü ve tutukluların her seviye eğitim kurumuna yeni kayıt, kayıt yenileme, ders seçimi, diploma takip ve destekleyici kursların açılması ile ilgili işlemler eğitim servisi tarafından yapılmaktadır (Eğitim Servisi, 2024).

2.4.1. Okuma – Yazma Kursları

Ceza infaz kurumlarında okuma yazma bilmeyenlerin okur-yazar hale getirilmelerine yönelik I. kademe okuma yazma kursu, ilkokulun ara sınıflarından ayrılan veya ilkokul mezunu olmayan, 65 yaş altı, sağlık durumu elverişli yetişkin hükümlü ve tutuklulara II. kademe okuma-yazma başarı kursları açılmaktadır (Okuma – Yazma Kursları, 2024).

Birinci kademe eğitimi; kapalı veya açık ceza infaz kurumlarında okur-yazar olmayan veya okur-yazar olup da herhangi bir belgesi bulunmayan hükümlü ve tutukluların katılabileceği 90 saat süren bir eğitimdir. İkinci kademe eğitimi; kapalı veya açık ceza infaz kurumlarında birinci kademe eğitim belgesi olan hükümlü ve tutukluların katılabileceği 180 saat süren bir eğitimdir. Birinci ve ikinci kademe eğitim sonunda sınav yapılmakta ve başarılı olanlara belge verilmektedir (Okuma – Yazma Kursları, 2024).

2.4.2. Yaygın Eğitim (Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi)

Hükümlü ve tutuklular Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Fakültesi ile ilgili mevzuat çerçevesinde devam edebilmektedir. Bu okullara kayıtlı hükümlü ve tutuklulara eğitimlerini devam ettirmeleri için gerekli imkânlar sağlanmaktadır. Açık Öğretim Ortaokuluna, yetişkin II. kademe eğitimi kursunu başarıyla tamamlayan, ilkokulu bitiren, ortaokul 5, 6, 7, 8 veya ilköğretim okulu 6, 7, 8. sınıflardan ayrılan hükümlü tutuklular devam edebilmektedir. Açık Öğretim Lisesine, ortaokul veya ilköğretim mezunu ya da lise 1.2.3. sınıflardan ayrılan hükümlü ve tutukluların devam edebilmelerine olanak sağlanmaktadır. Açık Öğretim Fakültesine, lise düzeyinde bir ortaöğretim programını tamamlayan, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Sınavına katılıp üniversitelerin açık öğretim programlarına yerleşen veya yükseköğretim mezunu iken sınavsız kayıt yaptıran hükümlü ve tutuklular devam edebilmektedir (Yaygın Eğitim, 2024)

2.4.3. Örgün Yüksek Öğretim

Hükümlü ve tutuklular, ilgili mevzuat çerçevesinde, üniversitelerin örgün yükseköğretim ve uzaktan eğitim programlarına devam ederek, eğitimlerini sürdürebilmektedir. Örgün yükseköğretim programına kayıtlı iken ceza infaz kurumuna giren ve ÖSYM tarafından gerçekleştirilen sınavlar sonucu üniversitelerin örgün yükseköğretim programlarını kazanan hükümlülerden açık ceza infaz kurumlarında bulunanlar, kayıtlı oldukları yükseköğretim programları ile ceza infaz kurumu aynı belediye sınırları içerisinde ise okullarına gidip, derslere katılarak eğitimlerini sürdürebilmektedir (Örgün Yüksek Eğitim, 2024).

Eğitim teknolojilerindeki hızla değişen gelişmeler doğrultusunda, yaygın öğretim çalışmalarını daha nitelikli düzeye getirilmesi için uzak birçok üniversitede uzaktan eğitim programları açılmıştır. İnternet erişimli sanal sınıf uygulamaları kapsamında, bir bölümü yaygın öğretim, bir bölümü ise örgün öğretim hizmetleri olan uzaktan eğitimden, kurum imkânları dâhilinde, hükümlü ve tutukluların yararlanmaları sağlanmaktadır (Örgün Yüksek Eğitim, 2024).

2.4.4. Mesleki ve Teknik Kurslar

Ceza infaz kurumlarında açılan mesleki ve teknik kurslar; bireyin daha çok kişisel gelişiminin sağlanması amacıyla ve ayrıca ülkemizin, iş piyasalarının mesleki ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, meslek edindirmeye yönelik olarak düzenlenmektedir. İş ve meslek eğitimi, kurumun fiziksel yapısı, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hükümlü ve tutukluların verimli, üretken bireyler olarak toplum yaşamına uyumlarını sağlamak, salıverilmelerinden sonra gelir getirecek bir meslek edinmelerine yardımcı olmak amacıyla uygulanmaktadır (Mesleki ve Teknik Kurslar, 2023). Hükümlü ve tutukluların yeteneklerine uygun meslek kurslarının seçimi eğitim kurulunca yapılmaktadır. Eğitimler; halk eğitim müdürlükleri, mesleki eğitim merkezi müdürlükleri, üniversiteler, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ile günümüz koşullarına uygun olarak iş birliği halinde açılmaktadır (Mesleki ve Teknik Kurslar, 2024).

2.4.5. Sınav Hizmetleri

Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan ALES, YDS, DGS, YGS, LYS, KPSS, TUS ve DUS gibi sınavlar ile Milli Eğitim Bakanlığı Sınav Komisyonları tarafından yapılan Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi, Mesleki Açık Öğretim Lisesi sınavları ve Yüksek Öğretim Kurumlarının örgün eğitim, uzaktan eğitim ve açık öğretim kapsamında yapmış olduğu sınavlar ceza infaz kurumlarında yapılmaktadır. Hükümlü ve tutukluların sınavlara katılarak, eğitimlerini sürdürmeleri sağlanmaktadır. Açık ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin eğitimlerini sürdürmelerine ve kurum dışında sınavlara katılmalarına imkân sağlanmaktadır (Sınav Hizmetleri, 2024).

2.4.6. Kütüphane Çalışmaları

Hükümlü ve tutukluların boş zamanlarını okuyarak değerlendirmeleri, eğitim ve iyileştirme çalışmaları ile hedeflere ulaşmak, ceza infaz kurumunda görevli personel için gerekli eğitim ve iyileştirme çalışmalarında ihtiyaç duyulan kaynakları hazır halde bulundurmak amacıyla kurumların tipine göre kitaplık veya kütüphaneler kurulmuştur. İlgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak güncel ve kurum ihtiyacını karşılayacak yayınlar temin edilerek kütüphanelerin zenginleştirilmesi sağlanmaktadır (Kütüphane Çalışmaları, 2024).

2.4.7. Dini Rehberlik ve Manevi Hizmetler

Dini rehberlik ve manevi hizmetler hükümlü ve tutukluların rehabilitasyonuna çok önemli katkılar sağlamaktadır. Mevzuat çerçevesinde her hükümlü ve tutuklu mensup olduğu dinin temsilcisi ile görüşme hakkına sahiptir. Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak din hizmetlerinin yerine getirilmesi için Diyanet İşleri Başkanlığı ile yapılan protokol gereği il ve ilçe müftülükleri ile iş birliği yapılarak genelgede belirtilen şartları taşıyan müftülük personeli, bu sağlanamadığı takdirde Milli Eğitim Müdürlüklerinden din bilgisi ve ahlak bilgisi öğretmenleri talep edilerek hükümlü ve tutuklular din hizmetlerinden faydalandırılmaktadır. (Dini Rehberlik ve Manevi Hizmetler, 2024).

2.4.8. Sosyal – Kültürel Faaliyetler

Ceza İnfaz Kurumlarında kişilerin sosyal ve kültürel olarak gelişimleri için istekli hükümlü ve tutukluların katılımları ile sergi, müzik, halkoyunları, hobi faaliyetleri ve el sanatları çalışmaları gibi etkinlikler sürekli olarak düzenlenmektedir (Sosyal – Kültürel Faaliyetler, 2024).

Konferans ve Seminerler

Hükümlü ve tutuklulara yönelik, eğitim ve iyileştirme çalışmalarına destek olabilecek nitelikte konferans, seminer, panel gibi etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Ayda en az bir defa düzenlenmekte olan etkinliklere hükümlü ve tutuklular ilgi, ihtiyaç, bireysel özellikler gibi kriterler göz önünde bulundurularak alınmaktadır (Konferans ve Seminerler, 2024).

Münazara ve Bilgi Yarışmaları

Hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak, her seferinde mümkün olduğu kadar farklı hükümlü ve tutuklunun katılımıyla ekipler oluşturularak münazara veya bilgi yarışmaları düzenlenmektedir (Münazara ve Bilgi Yarışmaları, 2024).

Tiyatro – Drama Etkinlikleri

Resmi veya sivil kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak, kurumda tiyatro etkinlikleri yapmak üzere hükümlü ve tutuklulardan oluşturulacak grupların ya da kurum dışı faaliyet sürdüren çeşitli tiyatro gruplarının kurumlarda oyun sahnelemesi sağlanmaktadır (Tiyatro – Drama Etkinlikleri, 2024)

Sinema

Eğitim ve iyileştirme çalışmalarına katkıda sunmak üzere, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılarak kurumlarda her ay en az bir film gösterimi yapılmaktadır (Sinema, 2024).

Merkezi Yayın Sistemi

Merkezi yayın sistemi bulunan kurumlarda, hükümlü ve tutuklulara eğitim ve iyileştirme faaliyetlerine destek olacak nitelikte eğitsel programlar, belgeseller ve ders içerikli görüntüler izletilmektedir. Merkezi sistem aracılığıyla yapılacak yayınlar, hükümlü ve tutuklulara daha önceden duyurulan program çerçevesinde yapılmaktadır (Merkezi Yayın Sistemi, 2024).

Konser

Kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve özel gruplar ve mahalli sanatçılarla işbirliği yapılarak kurumlarda konserler verilmektedir. (Konser, 2024)

Törenler – Anma Günleri

Önemli gün ve haftalarda, kurumda bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak; birlik ve beraberliği arttıracak gün ve haftanın önemine yakışır şekilde programlar düzenlenerek, kutlama yapılmaktadır (Törenler – Anma Günleri, 2024).

Sportif Aktiviteler ve Turnuvalar

Ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların sağlıklı olarak yaşamlarını devam ettirebilmeleri için kurum imkânları çerçevesinde spor yapmalarına imkân verilmektedir. Gençlik ve spor il müdürlükleri ile bağlı federasyonlarla iş birliği yapılarak ve personelden gerekli yeterliliğe sahip olanların katılımıyla sportif etkinlikler yürütülmektedir. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde beden eğitimi öğretmenliği yetiştiren okullardan mezun olmuş aday öğretmenlerden veya emekli beden eğitimi öğretmenlerinden ek ders karşılığı yararlanılmaktadır. Ceza infaz kurumlarında değişik spor branşlarında turnuvalar düzenlenmektedir (Sportif Aktiviteler ve Turnuvalar, 2024).

Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İş Birliği

Ceza infaz kurumlarında yürütülen eğitim çalışmalarının desteklenmesi ve sosyal kültürel faaliyetlerin düzenlenmesi, iş ve meslek eğitimi kurslarının geliştirilmesi ve maddî durumu yetersiz hükümlü ve tutuklulara malzeme temin edilmesi, ihtiyacı olan hükümlü ve tutuklulara yardım yapılması ve yararlı görülen diğer konularda kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılmaktadır. (Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İş birliği, 2024).

2.5. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarındaki Hükümlü ve Tutuklularla İlgili Bazı Sayısal Veriler

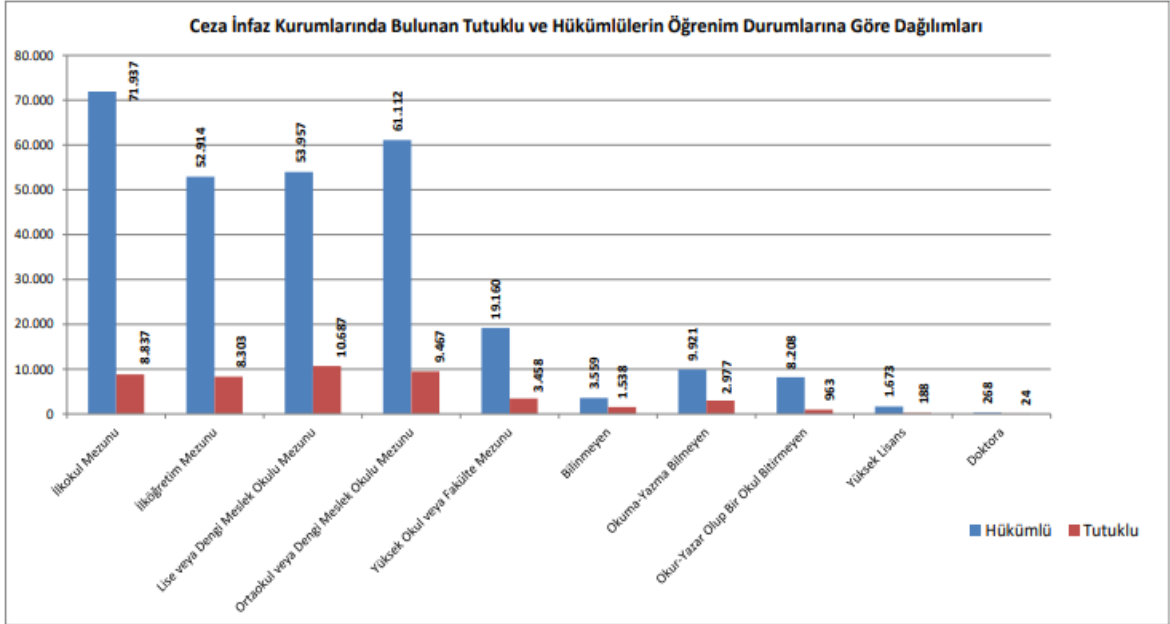
2.5.1 Öğrenim Durumu

Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları
02.05.2024 Tarihi İtibarıyla

Eğitim Durumu	Hükümlü				Tutuklu				Genel Toplam			
	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam	Erkek	Kadın	Çocuk	Toplam
İlkokul Mezunu	69.352	2.272	313	71.937	7.991	430	416	8.837	77.343	2.702	729	80.774
İlköğretim Mezunu	51.100	1.457	357	52.914	6.976	381	946	8.303	58.076	1.838	1.303	61.217
Lise veya Dengi Meslek Okulu Mezunu	52.118	1.837	2	53.957	10.102	571	14	10.687	62.220	2.408	16	64.644
Ortaokul veya Dengi Meslek Okulu Mezunu	59.577	1.372	163	61.112	8.824	315	328	9.467	68.401	1.687	491	70.579
Yüksek Okul veya Fakülte Mezunu	17.435	1.724	1	19.160	3.081	377	0	3.458	20.516	2.101	1	22.618
Bilinmeyen	3.443	113	3	3.559	1.393	69	76	1.538	4.836	182	79	5.097
Okuma-Yazma Bilmeyen	8.379	1.424	118	9.921	2.511	325	141	2.977	10.890	1.749	259	12.898
Okur-Yazar Olup Bir Okul Bitirmeyen	7.248	902	58	8.208	780	136	47	963	8.028	1.038	105	9.171
Yüksek Lisans	1.581	92	0	1.673	174	14	0	188	1.755	106	0	1.861
Doktora	263	5	0	268	21	3	0	24	284	8	0	292
Genel Toplam	270.496	11.198	1.015	282.709	41.853	2.621	1.968	46.442	312.349	13.819	2.983	329.151

Not: Öğrenim durumu istatistikleri; Bilgi İşlem Genel Müdürlüğünden alınan UYAP raporları incelenerek hazırlanmış olup, hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumuna girerken beyan etmiş oldukları mezuniyet durumlarına göre hazırlanmıştır.

Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

Tablo 2.1 Öğrenim Durumu

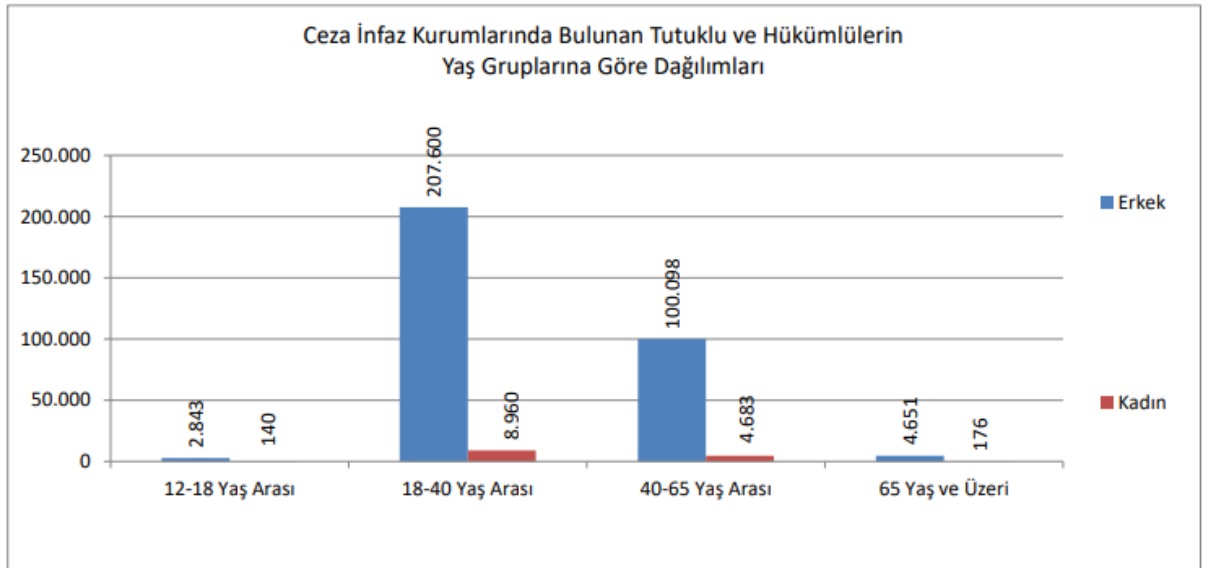
Ceza infaz kurumlarında kalan hükümlü tutukluların eğitim durumlarına baktığımızda Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumlarında kalan hükümlü ve tutuklulardan; 12898 kişi Okuma-Yazma Bilmeyen, 9171 kişi Okur-Yazar Olup bir Okul Bitiremeyen, 80774 kişi ilköğretim mezunu, 61217 kişi ilköğretim mezunu, 64644 kişi lise veya dengi meslek okulu mezunu,

70579 kişi ortaokul veya dengi Meslek okulu mezunu, 22618 kişi Yüksek Okul veya Fakülte Mezunu, 1861 kişi Yüksek Lisans mezunu, 292 kişi Doktora mezunu olduğunu görüyoruz.

2.5.2 Yaş Grupları

Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımları 02.05.2024 Tarihi itibarıyla									
Yaş Gruplarına Göre Dağılım	Hükümlü			Tutuklu			GENEL TOPLAM		
	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM	Erkek	Kadın	TOPLAM
12-18 Yaş Arası	967	48	1.015	1.876	92	1.968	2.843	140	2.983
18-40 Yaş Arası	176.136	7.039	183.175	31.464	1.921	33.385	207.600	8.960	216.560
40-65 Yaş Arası	90.142	3.998	94.140	9.956	685	10.641	100.098	4.683	104.781
65 Yaş ve Üzeri	4.218	161	4.379	433	15	448	4.651	176	4.827
GENEL TOPLAM	271.463	11.246	282.709	43.729	2.713	46.442	315.192	13.959	329.151

Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

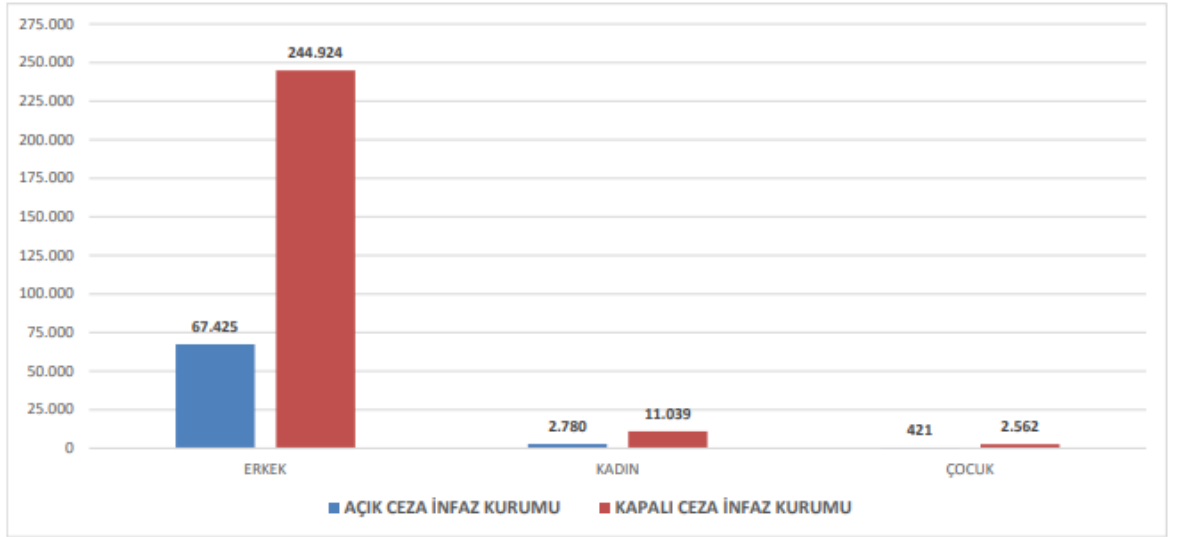
Tablo 2. 2 Yaş Grupları

Ceza İnfaz Kurumlarında kalan hükümlü ve tutukluların yaş dağılımına baktığımızda 12-18 yaş arasında 2983 kişi, 18-40 yaş arasında 216560 kişi, 40-65 yaşları arasında 104781 kişi, 65 yaş ve üzeri 4827 kişinin barınıldığını tespit ediyoruz.

2.5.3.Cinsiyet ve İnfaz Durumu

CEZA İNFAZ KURUMUNDA BULUNAN TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERİN KURUM STATÜLERİNE VE CİNSİYETLERİNE GÖRE DAĞILIMLARI					
TARİH	KURUM STATÜSÜ	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	TOPLAM
2.05.2024	AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU	67.425	2.780	421	70.626
	KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU	244.924	11.039	2.562	258.525
	GENEL TOPLAM	312.349	13.819	2.983	329.151

Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

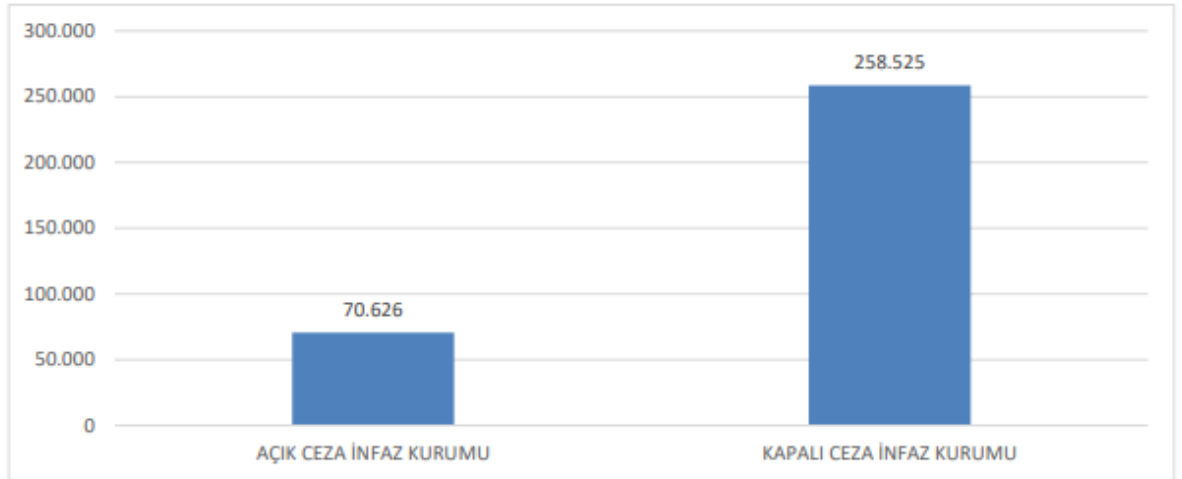
Tablo 2. 3 Cinsiyet ve bulunduğu kurum statüsüne göre dağılım

Ceza İnfaz Kurumlarında kapalı ve açık kurumlarında kalan hükümlü ve tutukluların cinsiyet durumuna baktığımızda Açık Ceza İnfaz Kurumunda 67425 erkek, 2780 kadın, 421 çocuk olmak üzere 70626 kişi kalmaktadır. Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna baktığımızda 244924 erkek, 11039 kadın, 2562 çocuk olmak üzere 258525 kişi kalmaktadır. Genel olarak baktığımızda 312349 erkek, 13819 kadın, 2983 çocuk ile birlikte toplam Ceza İnfaz Kurumlarında barındırılan kişi sayısı 329151'dir.

2.5.4 Kurum Statüsü Göre Dağılımı

CEZA İNFAZ KURUMLARININ KURUM STATÜLERİNE GÖRE DAĞILIMI			
TARİH	KURUM STATÜSÜ		GENEL TOPLAM
	AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU	KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU	
2.05.2024	70.626	258.525	329.151

Bu tablo, 19/04/2008 tarihli ve 26852 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13472 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Resmî İstatistik Programı kapsamında olmayıp, hizmete özel olarak hazırlanmıştır.

Tablo 2. 4 Kurum Statüsü dağılım

Ceza İnfaz Kurumlarının Kapalı ve Açık statülerine baktığımızda Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında 258525 kişi, Açık Ceza İnfaz Kurumunda 70626 kişi yatmaktadır. Ülke genelinde ise toplam 329151 hükümlü tutuklu bulunmaktadır.

2.6 Hak Kavramı ve İnsan Hakları

2.6.1. Hak Kavramı

Hak kavramına ilişkin çalışmalarını incelediğimizde, hak hakkında çeşitli fikirlerin ortaya konduğunu ve bu fikirler neticesinde de ortak bir sonuca varılmadığı sonucuna ulaşıyoruz. Bu konudaki irade kuramına göre hak, “hukuk düzeninin kişilere tanıdığı irade kudreti iken, çıkar kuramına göre hak, hukuk düzeninin tanıdığı, koruduğu çıkarlardır” (Gülmez, 2001). Hukuk düzleminde bakıldığında, isteklerimizin hak olarak görülebilmesi için, söz konusu isteklerimizin hukuksal düzlemler tarafınca güven altına alınması gerekmektedir. Anayasal güvencesi kapsamında bulunmayan istemlerimizi hak olarak kabul görülmemektedir. Yaşamımız gereği insanların süre gelen değişimi ve gelişimi sürecinde olması, neticesinde bir takım ortaya yeni hakların çıkarıldığını görüyoruz. Hukuksal düzenin sürekli meydana gelen gelişmeleri geride takip ettiğini düşündüğümüzde, insanoğlu değişimle birlikte ihtiyaç duyduğu istekleri hukuk tarafından güven altına alınmadıysa istekler ve ihtiyaçlar hak olarak görülmeyecek mi ? Bunun için yasayı yapacak kişilerin insan hakları hakkında yeterince bilgiye sahip olmadan yapacakları ve yaptıkları anayasal ve hukuki çalışmaların, insanoğluna verilmesi gerekenin verilmemesi durumunda bu istekler ihtiyaçlar hak olarak görülmeyecek mi? Böyle durumda insanoğlunun haklarını gözetmek ve korumakla görevli olan devlet kuruluşları herhangi bir çalışmada bulunmayacak mı? Böyle cevabı alınamayan sualler neticesinde hak kelimesi yukarıdaki manaları eksik olarak kalmaktadır. Başka bir açıdan baktığımızda anayasal çerçevede güvence altına alınmış isteklerin ve ihtiyaçların hak olarak düşünülmesi ve yorumlanması, hakkın devlet kurumları yahut herhangi bir organizma tarafınca insanoğluna verildiğini düşündürülmektedir. Fakat temelinde insan haklarını büsbütün olarak ele aldığımızda, insan hakların herhangi zümre, kişi, devlet veya bir organizmanın tarafında insanoğluna bahşedilmediğini, insanoğlunun dünyaya gelişle birlikte bu haklara sahip olduğunu ve yaşamı gereğince kendisini sahip olduğu hakları kullanması için var olması gerektiğini unutmamalıyız.

2.6.2. İnsan Hakları Tanımı

“Özgürlük, insanın tarihi içerisinde, büyük oranda ezilmişliğinin ve buna karşı duruşun ürünüdür. Irk, dil, din, renk, cinsiyet ve sınıf farkı gözetmeksizin her kesime hitap etmeyen bir özgürlük tarihi de olamazdı. Bu anlamda insan hakları, hak ve özgürlüğü kısıtlanan ve ihlal edilen insanların, ihlallere karşı duruşu sonucu ortaya çıkmıştır.”(Tanör, 1994)

Her şeyin başında olan insan ve var olmasını yine insana borçlu olan insan haklarını açıklamak için insanı tanımlamak gerekir. İnsanoğlundan bahsedilmezse bu konuda eksik bir anlatıma sebep olacaktır. İnsanı açıklamak için yapılan her tanım ona ait bir özelliği değinerek başlamıştır. Fakat yapılan ve yapılacak olan tanımların hiçbiri insanoğlunun tüm özelliklerini içinde bulunduran bir anlama sahip olamamıştır. Hobbes’un “insan insanın kurdudur” cümlesiyle insan aslında sürekli olarak güvensiz bir ortamda olduğunu, Aristoteles’in “insan düşünen bir hayvandır (canlıdır)” cümlesiyle de insanın politik bir canlı olarak açıklamaları bunlara örnektir. İnsanın, tabiatta başka varlıklar gibi var olduğunu inkâr edilemez bir gerçektir. Lakin her insanoğlunun nasıl fiziksel özellikleri birbirlerinden farklı olarak görünse de ortak bir nokta olan insanlık duygusuyla başka varlık ve canlılardan ayırır. Düşünce tarihi açısından kimi yaklaşımlar insanın birey olarak toplum öncesi varlığını ve gerçekliğini savunmuş kimi yaklaşımlar ise bireyin toplumsal düzen sonrası varlık kazandığını savunur. Ancak inkâr edilemeyen bir olgu vardır ki o da insan, hem doğadan hem de toplumdan kaynaklı varlığa sahip bir gerçektir. İnsan hakları ise insanın doğa ve toplum kaynaklı bir gerçekliğin sonucudur. İnsanın biyolojik olarak doğa içerisinde verdiği mücadele bir var olma mücadelesidir. Toplumsal düzene geçişle birlikte bu mücadele insanın diğer insanlara karşı ve onlara rağmen yaşama ve varlığını kabul ettirme mücadelesine dönüşmüştür. Artık toplumsal bir varlık olan insan, doğa durumunda sahip olduğu bazı hak ve özgürlüklerini toplumun ya da iktidarın kabul ettiği ölçüde kullanabilmiştir. Doğal hukuk anlayışı bir yana bırakıldığında, insanın, çoğunluğun ya da iktidarın kabulüne bağlı hak ve özgürlük sahip olabileceği sorununa neden olmuştur.(Doğan, 2015) Bu nedenle insan hakları, toplum/iktidar tarafından kabul ettiği ile sınırlı olmayan, doğal hukuk anlayışının da savunduğu üzere doğuştan sahip olduğu hak ve özgürlüklerdir. Özgürlük, doğal hukuk anlayışı çerçevesinde insanın doğası gereği sahip olduğu ve hukuk tarafından düzenlenmemiş serbestliği ifade ederken; hak, hukuk tarafından tanınan, korunan, irade ve menfaatleri, kişinin devletten veya diğer özel ve tüzel kişilerden birtakım somut olumlu ya da olumsuz edimleri talep edebilme yetkisini de kapsar.(Nohutçu, 2015) Yapılan tüm tanımlamalar neticesinde özgürlüğün de bir hak olduğunu söylemek doğru olacaktır.Bu nedenle insan hakları, özgürlük hakkını da kapsayan bir kavramdır.(Kaboğlu,

2013) Genel olarak insan hakları: hukuk tarafından düzenlenen, tanınan ve güvence altına alınan, kimse tarafından cinsiyet, din, dil, ırk ve renk olarak ayırıştırılmadan sadece insan olduğundan dolayı en üstün ve talep olarak tanımlamak mümkündür.

2.6.3. İnsan Hakları Tarihsel Gelişimi

İnsan hakları tarihi din, kültür, ahlak, felsefe ve hukuki gelişmeleri içerir. Tarih boyunca hak ve özgürlük fikri olagelmiştir. Fakat bunların insan hakları olarak kabul edilip edilmeyeceği tartışma konusudur. Bireyin haklarını konu edinen ilk yazılı belge Hammurabi kanunlarıdır. Zira, bu kanunlar dönemi itibari ile adil yargılanma ve mülkiyet hakkı konusunda çok modern düzenlemeler içermektedir. Bu kanunlar bireyi keyfi sorgu ve cezalandırmaktan koruyordu. Eski Yunan medeniyetinde de haklar bugünkü gibi olmasa da tartışılmıştır. Aristo özel mülkiyet ve demokratik katılım gibi modern insan haklarında önemli bir yer tutan bir takım haklardan bahsetmektedir. Eski Yunan şehir devletlerinde, insan hakları doğal hukuktan sadık olan doğal haklar ile eş tutulmuştur. İran Pers imparatorlarından Büyük Kiros, modern haklarla örtüşen bir takım düzenlemeleri içeren Kiros Silindirini yayınlamıştır. Büyük Kiros'un bildirisi, temelde Babilli kölelerin serbest ve özgür olması gerektiğinden bahsettiği için, kimi uzmanlar onu ilk insan hakları belgesi olarak da kabul etmektedir. Daha yakınlara gelindiğinde İslam dünyasının insan haklarına katkısı görülmektedir. Medine ve ona bağlı yerlerde bulunan Müslüman, Yahudi, Putperest ve diğer bütün toplulukların haklarını garanti altına alan ve kim uzmanlara göre de ilk anayasa örneği olan 622 tarihli Medine Sözleşmesi ya da Vesikasıdır. Aynı şekilde bütün insanların eşitliğini vurgulayan ve kadın haklarından bahseden 632 tarihli Veda Hutbesi de insan haklarına kaynaklık eden tarihi bir belge olarak kabul edilmektedir. Yunanlıların üzerinde durduğu doğal haklar anlayışı Roma İmparatorluğu döneminde de varlığını sürdürmüştür. Daha sonra, 1215 tarihli Magna Carta ya da Büyük Özgürlük Sözleşmesi de bugünkü insan haklarının kaynakları arasında değerlendirilmektedir. Modern İnsan Haklarının felsefi arka planı 17. yy liberal aydınlanmacılığı ve rasyonalizmine dayanır. John Locke modern insan haklarının kurucu babası olarak kabul edilmektedir. J.Locke'den sonra doğal haklar felsefesini yeterince somut bulmayan T. Hobbes pozitif hukuk ile hakları geliştirmiştir. İngiltere'de 1689 devriminden sonra geliştirilen Yurttaş Hakları Beyannamesi, bugünlere benzer temel hak ve özgürlükleri belirlerken, beyanname dili ve içeriği üzerinde J. Locke'un etkisi görülmektedir. Aynı şekilde 1776 ABD Bağımsızlık Bildirgesinde de aynı liberal ve dini söylem bulunmaktadır. Bildirge'ye göre, "bütün insanlar eşit yaratılmıştır, yaratıcı tarafından kendilerine bahşedilen devredilemez hakları vardır. Bunlardan bazıları yaşama hakkı, özgürlük

ve mutluluğu arama hakkıdır” ve bu gerçeklerin meşruiyeti kendiliğindedir. 1789 tarihli Fransa İhtilali sonrasında ilan edilen İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesinde de benzer bir anlayış görülmektedir. Bildirge, insanların özgür doğduğunu ve eşit yaşamaları gerektiğini, insanların zulme karşı direnme hakkı olduğunu, her türlü egemenliğin esasının millete dayalı olduğunu ve mutlak egemenliğin bir kişi ya da grubun elinde bulunamayacağını, devleti idare edenlerin esas olarak millete karşı sorumlu olduğunu, hiç kimsenin dini ve sosyal inançları yüzünden kınanamayacağını ortaya koyuyordu. 18. Yüzyılda I. Kant, J. S. Mill ve Thomas Pain gibi filozofların çalışmaları insan haklarını etkilemiştir. 18. ve 19. yüzyılda özellikle kölelik karşıtı hareketler, demokrasi mücadelesi, özellikle demokratik katılım, genel oy ilkesi ve kadınların oy kullanma hakkı gibi alanlarda insan hakları mücadelesi yoğunlaşmıştır. 20.yüzyılın ilk yarısında Milletler Cemiyeti döneminde (1918-45) azınlıkların korunması, halkların kendi kaderini tayin etme hakkı ve yabancı hakları gibi haklar öne çıkmıştır. 1945’te Birleşmiş Milletlerin kurulmasıyla insan hakları kurumsal olarak da dünya politikasına girmiştir. Zira BM Şartı’nın ilk maddesi, Birleşmiş Milletlerin dört görevi arasında insan haklarını geliştirmeyi de vurgulamaktadır. Daha sonra kurulan İnsan Hakları Komisyonu, Evrensel İnsan Hakları Beyannamesini hazırlamış ve modern insan hakları belgelerinin temel referansı haline gelen Beyanname, 10 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir.

2.6.4. İnsan Haklarının Niteliği

İnsanoğlu, karşılıklı olarak aralarında yaptıkları sözleşmeden, hukukun pozitif yanından, örf ve adetlerden meydana gelen temel haklara sahip olabilirler. Fakat insan hakları, vasıfları itibariyle başka haklardan ayrılmaktadır. Bu vasıflar insan haklarının süre gelen gelişimi serüveninde insan hakları sınıflandırmasının çeşitlenmesini sağlamaktadır. İnsan haklarının sayısının her geçen gün değişmesi, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası insan haklarına olan ilginin artmasıyla birlikte yeni insan haklarının ortaya çıkması ve bu hakların toplumdan topluma farklılık göstermesi, çoğu zaman yeni hakların eski hakları gölgede bırakması ve eski haklar ile yeni haklar arasındaki etkileşim ve hukuksal değişimleri konunun önemini artırmaktadır.(Çeçen,2015) İnsan haklarının niteliği ile ilgili farklı düşünür ve yazarlar çeşitli niteliklerden söz etmişlerdir. Fakat bu niteliklerin birçoğu özellikle uluslararası hukuk alanında genel olarak kabul edilmemiştir. Aşağıda bu konu altında genel olarak kabul görülen nitelikleri incelenmeye çalışılmıştır.

Temel hak olma

İnsan hakları temel haklardır çünkü insan haklarının varlığı egemenin iradesine bağlı değildir. İnsan haklarının “temel” olmasıyla “temel hakları” birbirine karıştırmamak gerekir. İnsan haklarının temel ilkeler olarak ele alınması ile yasa koyucu tarafından tanınan temel haklar birbirinden farklıdır. Kamu hukukunun bir alt dalı olarak anayasa hukukunda incelenen temel hak ve özgürlükler, insan haklarının devlet veya siyasi otoriterlerce pozitif hukuk kapsamında anayasalarda düzenlenen biçimleridir.(Kapani ,1993) İnsan hakları devletten önce var olan haklardır. Temel haklar ise anayasalarda siyasi otoriterlerce tanınan haklar olmasına rağmen çoğu zaman bu iki kavram birbiri yerine kullanılmaktadır.(Kalabalık, 2018) Örneğin, 1961 Anayasası’nda “... insan haklarına dayalı” ve 1982 Anayasası’nda “... insan haklarına saygılı” devlet ifadesiyle insan haklarının merkezi yönetim açısından temel olmasına; yine 1982 Anayasası md. 12’ de “Herkesin kişiliğine bağlı dokunulamaz, devredilemez, vazgeçilemez temel hak ve özgürlüklere sahip...” olduğuna değinilerek, devlet tarafından tanınan ve korunan hak ve özgürlüklerden söz etmektedir. Benzer bir durum Alman Anayasası içinde geçerlidir.(Gören, 2007) İnsan haklarının hukuksal düzlemde anayasa tarafında kabul edilen temel haklardan daha geniş bir kapsama sahiptir. Kapsam olarak insan haklarının temel hak olması, söz konusu anlam farklılığında da ifade edildiği gibi anayasalarca tanınan temel haklardan farklıdır. Bu nedenle devletin temel politikalarının oluşturulması ve anayasal düzenin sağlanması açısından insanlara karşı yaklaşımının göstergesi olarak insan haklarının temel olması esasına dayanmaktadır.

Evrensellik

İnsan haklarının başka haklardan farklı kılan temel niteliği, şüphesiz insan haklarının evrenselliğidir. İnsan olmanın doğal bir sonucu olarak, insan haklarının “ırk, dil, din, milliyet, yaş, engellilik vb.” ayrımı yapılmaksızın evrensel olmasını zorunlu kılmaktadır. İnsan haklarının evrenselliği, insan haklarının tüm insanlar için geçerli olan, her zaman ve mekânda uygulanabilen, hiçbir ayırım gözetmeksizin her insanın sahip olduğu haklar olarak tanımlanmaktadır.(Uygun, 2013) İnsan haklarının evrenselliği, koruma noktasında yapılan sınırlamalarda önem kazanmaktadır. AİHS tarafından, sadece bu sözleşmeyi imzalayan taraf devletlerin vatandaşlarına tanınan hakların korunmaya değer olduğunu, diğer devlet vatandaşlarının bu korumadan yararlanamayacağını belirtilmiştir. Avrupa, Amerika ve Asya bölgesel nitelikteki insan hakları koruma mekanizmaları insan haklarının evrenselliğinden ziyade bölgesel(sözleşmeyi imza edenlerin yararlanabildiği) bir nitelik arz etmektedir.(Aybay, 2015) Ancak insan hakları kültürel gerekçelerle tanımamışlık edilemez ve koruma dışına bırakılamaz. Aksine kültürel farklılıkların korunması insan haklarının korunmasına bağlıdır. 1993 yılında Dünya İnsan Hakları Konferansı Viyana Bildirgesi’nde “insan haklarının evrensel olduğu ve bunun tartışma konusu dahi olamayacağı vurgulanmıştır. Zaman veya mekânının değişmesi, hakkı tanıyan ve koruyan kurumun değişmesi, insan haklarının evrensel olmadığı anlamına gelmemektedir. Bu kapsamda insan hakları alanında imza edilen sözleşmelerin tümü ayrımcılık karşıtı hükümlere yer vermesi, insan haklarının evrensel ve ayrımcı olmayan bir biçimde uygulanmasını öncelikli kılmaktadır.(Kalabalık, 2018)

Bireysellik

“Klasik anlayışa göre, insan haklarının öznesi gruplar veya topluluklar değil, yalnızca birey olarak insanlardır.(Kalabalık, 2018) İnsan hakları temelde birey haklarıdır.” İnsanoğlunun hedeflenen yolda bir amaçla bir arada meydana getirdikleri tüzel kişiliklerin insan haklarının öznesi olması, insanoğlunun fiziksel ve ruhsal yapısına ters gelmektedir. Genellikle yapılan tanımlarda da bahsedildiği gibi insan hakları, sadece insan olmaktan kaynaklı insana has bir gerçekliktir. Söz konusu insan haklarının kapsamının sürekli gelişmesiyle birlikte tüzel kişilerin de insan haklarından yararlanabileceği gerçekliği ile karşılaşmaktayız. Fakat doğal hukuk anlayışı, insan haklarının temel öznesi olarak insanı gördüğü için başka önelere karşı çıkmakta ve insanların bir araya gelerek oluşturduğu birlikteliklerin insan haklarının öznesi olabileceği anlamına gelmeyeceğini savunur. Her ne kadar doğal hukuk anlayışında insan haklarının öznesi insan olsa da uygulamada bu durum aksini ispat etmektedir.(Aybay, 2015) Bu duruma en iyi örnek mülkiyet hakkıdır. İHEB md. 17’ de “Herkesin tek başına veya başkalarıyla ortaklaşa mülkiyet hakkı vardır.” ve 1982 Anayasası md. 34’de “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir” şeklindeki hükümlerden, mülkiyet hakkının sadece gerçek kişiler tarafından değil gerçek kişilerce oluşturulan topluluklar tarafından da kullanılabilmesi anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra AİHM’e insan hakları ihlalleri kapsamında başvurabilecekler arasında “gerçek kişiler, hükümet dışı kuruluş veya kişi grupları” sayılmıştır. Yine Türkiye’de Anayasa Mahkemesi’ne tüzel kişilerce birtakım haklar için bireysel başvuru yapabilme yolu açılmıştır. Bu nedenle insan haklarının kapsamının gelişmesiyle birlikte bireysellik özelliğinin kısmen de olsa eleştiriye açık olduğunu belirtmek gerekir.

Doğuştanlık

“İnsanın toplum içerisindeki konumu belirlenirken doğuştan gelen birtakım hak ve özgürlükleri sahip olduğu ve toplumsallaşma ile birlikte bu hak ve özgürlüklerin korunması gerektiği düşüncesi uzun süren tartışmalara neden olmuştur”.(Çeçen, 2015) Yapılan bütün çalışmalar neticesinde doğal hukuk yaklaşımı, İnsan hakları teriminin çıkışından itibaren ve süre gelen zamanda önemli faydalar sağlamıştır. Doğal hukuk temelinde olan insan hakları, ne bir birey, ne toplum tarafından verilen ne de bir anayasal korucuyu veya devletin kişilere tanıdığı bir haktır. İnsan hakları insanın var olduğundan itibaren sahip olduğu ve insan olmasının en doğal bir neticesidir. Pozitif hukuku savunan düşünürler ise hakları yasalarca kişilere verilmiş bir hak biçimi olarak görürler. Bu anlamda insan haklarının toplumsal bir olgu olduğunu savunur.(Çeçen, 2015) Doğal hukuk yaklaşımına göre hak, pozitif hukuk yaklaşımı ile birlikte somut metinlere aktarılmasıyla sağlam temellere oturtulmuştur. İnsan haklarının dinamik bir yapıya sahip olması ve 20. yüzyılda insan hakları alanında yaşanan gelişmeler sonucu insan haklarının sadece doğuştan geldiği iddiası günümüz koşullarında eksik bir nitelendirme olarak kalmaktadır.(Çeçen, 2015) Sanayi devrimiyle birlikte meydana gelen gelişmeler neticesinde çalışan kesimler tarafından iş ve çalışma şartlarının iyileştirmesi için birçok girişimlerde bulunulmuştur. II. Dünya Savaşının bitimiyle birlikte toplum içinde yayılan sosyal devlet anlayışı zamanla birlikte anayasal bir özelliğe sahip olan sosyal haklar, toplumsallaşma ile birlikte elde edilen haklardır. Bundan ötürü insan haklarının süre gelen bir dinamizme sahip olmasıyla doğrudan bağlantılı olan doğal hukuk anlayışının savunduğu insan haklarının doğuştan var olduğu iddiası ile günümüz insan hakları anlayışı arasında büyük farklılıklar görülmektedir. İnsanoğlu var olduğundan itibaren kendisine verilen özellikler neticesinde insan hem doğasından gelen hem de toplumdan dolayı kendisine verilen haklara sahip bir gerçektir. İnsan haklarına gelince insanın doğal sonucu ve toplumsal kaynaklardan meydana gelen bir gerçekliğin neticesidir. Bütün bunlardan dolayı çağımızda insan haklarını anlama biçimi büsbütün insan haklarının sırf insanoğlunun doğuşundan gelen bir kavram olmadığının toplumsallaşmayla birlikte kazanılmış haklar olduğunu düşünebiliriz.

2.7. İnsan Haklarının Ceza İnfaz Kurumlarındaki Etkisi

Ülkemizde ceza infaz kurumlarında insan hakları bakımında geçmiş yıllara ve günümüz durumlarını kıyaslandığında, 1990'lı senelerden itibaren insan hakları ihlallerine neden olan durumlar ve sebepler konuşulmaya başlandığını görüyoruz. 1998-2000 tarihleri aralığında, TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun Türkiye de olan bir kaç ceza infaz kurumlarında yaptığı incelemeler, denetim ve raporlara bakıldığında, ceza infaz kurumlarımızın insan haklarını korumada yetersiz kaldığı görülmektedir. Ülkemize uluslararası sözleşmelerin getirdiği yükümlülüklerin etkisi ve Avrupa Birliğine girme süreci ile birlikte ülkemizin önüne konulan bazı yükümlülükler, bütün alanlarda olduğu gibi, ceza infaz kurumları konusunda da insan haklarına uygun tedbirler ve önlemler alınmasını sağlamıştır. Bunlardan dolayı 2000'li senelerden sonra ülkemizde insan haklarına yönelik yapılan mevzuat çalışmaları ve değişiklikleriyle birlikte ceza infaz kurumlarında, insan hakları açısından çağdaş infaz anlayışına paralel olarak çok hızlı bir şekilde olumlu değişikliklerin meydana geldiği görülmektedir. Ülkemizde insan haklarının korunması ve uygulanması açısından baktığımızda ülke politikamız her güne göre gelişmekte ve insanın değerinin korunmasını, yaşatılmasını temele almış bir olduğunu görüyoruz. Ceza infaz kurumlarının toplumun iyileştirilmeye ihtiyacı olan bireylerin bir arada olduğu kurumlar olduğunu düşünüldüğünde, bireyi temele alan ve bu temel de insan olduğu için haklarını koruyan, kollayan onları tekrar topluma kazandırmak üzere bir felsefeye ve anlayışa sahip kurumlar olmalıdır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Fenomenolojik yaklaşımlar, insanların bazı bazı fenomenleri nasıl tecrübe ettiklerini metodolojik, özenli ve derinlemesine bir şekilde resmedilmesini ve betimlenmesini gerektirir (Patton, 2014). Bu çalışmada Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü tutukluların eğitim durumlarına göre insan haklarına bakış açısını nasıl algıladıkları ve nasıl betimlediklerine odaklanılmıştır. Çalışmamıza katılacaklara tarafımızca önceden hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme soruları yöneltilmiş ve cevap formlarına isim yazılmadan sorulara cevap vermeleri istenmiştir. Araştırma aynı zamanda bir alan çalışmasıdır. Araştırmada katılımcılara yöneltilen sorular, genel olarak insan haklarına nasıl baktıklarını tespit etmeyi amaçlamaktadır ve tarama modelini içermektedir. Bu sebeple ilk önce bu sorulara verilen cevaplara göre analiz edilip değerlendirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi (Araştırmanın Çalışma Grubu) (Katılımcılar)

Çalışmanın araştırma grubu Afyonkarahisar ilinin Bolvadin ilçesinde bulunan Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda adli suçlarda yatmakta olan hükümlü tutuklu mahkûmlardan meydana gelmektedir. Çalışmanın kapsamında kurumun güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek şekilde kurumda uygun bulunan koşullardan eğitim durumlarına göre 37 hükümlü ve tutuklu araştırma grubuna katılımı sağlanmıştır.

Betimsel Veriler	
Eğitim Durumları	f
Okuma-Yazma Bilmeyenler	3
İlköğretim Mezunu	10
Lise Mezunu	12
Lisans-Önlisans Mezunu	12
Yüksek Lisans-Doktora	0
Toplam	37

Tablo 3. Çalışma grubuna ilişkin veriler

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Çalışmanın verileri, Bolvadin T tipi kapalı ceza infaz kurumunda adli suçlardan dolayı hükümlü tutuklu bir şekilde yatmakta olan toplam 37 kişiye yarı yapılandırılmış görüşme tekniği yapılarak toplanmıştır. Çalışmanın verilerinin toplanma sürecine değinmek gerekirse, araştırmanın ceza infaz kurumunda yapılabilmesi amacıyla, Necmettin ERBAKAN Üniversitesi etik kurulu başvuru formu doldurulup tezin başlığı amacı, önemi, kısa özeti ve yöntem kısmı hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Daha sonra bu form üniversiteye teslim edilmiştir. Burada üniversite tarafından belirlenen jürinin yapmış olduğu incelemenin neticesinde olumlu sonuçlanan “Necmettin ERBAKAN Üniversitesi Etik Kurulu Onay Belgesi” verilmiştir. Bu belge ve üniversiteden alınan üst yazı ile birlikte Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü’ne başvuru yapılmıştır. Daha sonra Bolvadin Cumhuriyet Başsavcılığı kanalı ile Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünden gelen olumlu yanıt ile birlikte Bolvadin T tipi kapalı ceza infaz kurumu müdürlüğüne şahsen başvurulmuştur. Burada toplanan gözlem kurulunun da gerekli önlemlerin alınması koşuluyla ceza infaz kurumunda araştırma yapmayı uygun görmesi neticesinde kurumun belli zamanlar diliminde ceza infaz kurumundaki mahkûmlarla belli olan sınıflarda yüz yüze uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle hazırlanan anket soruları katılımcılara verilmiş olup cevaplanmalarını istenmiştir. Okuma-yazması bilmeyen katılımcılara sorular sesli olarak okunduktan sonra verilen cevaplar birebir olduğu gibi tarafınca yazılmıştır. Daha sonra verilen cevapların analizi yapılmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi (Verilerin Analizi)

Çalışmanın verilerin analizine başlamadan önce her hükümlünün formu incelenmiş ve kodlanmıştır. Formlar eğitim durumlarına göre kodlanarak bir sıraya dizilmiştir (Ör. OYBH1/Okuma-yazma Bilmeyen Hükümlü, İMH1/İlköğretim Mezunu Hükümlü, LMH1/Lise Mezunu Hükümlü, LÖMH1/Lisans ve Önlisans Mezunu Hükümlü). Araştırmamızda elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analizde dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ile bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek,2011). Nitel araştırmada geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu olduğu şekilde ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Yıldırım,2010). Bu çalışmada geçerliğin sağlanabilmesi için formlar olduğu biçimiyle ve yansız olarak incelenmiştir. İçerik analizde amaç, görüşme ve gözlem sonucu toplanan verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuyla buluşturulmasıdır. Çoğu içerik analizde veriler önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılır, sınıflandırılan verilere ilişkin bulgular özetlenir ve özetler ise araştırmacının öznel birikimi ile yorumlanır. Ayrıca araştırmacı bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurar ve gerekirse olgular arasında yapısal farklılık analizleri ile karşılaştırmalar yapar (Kitzinger, 1995; Kvale 1994)

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Çalışmamızın bu bölümünde, araştırma için belirlenmiş yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle elde edilen verileri analiz sonuçları tema, kategori ve kodlara ayrılmış, görüşler bu görüşlerin frekansları bulunup tablolar ile araştırma sorularına paralel olarak yorumlanması yapılmıştır.

4.1 Bolvadin Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü Tutukluların Eğitim Durumlarına Göre İnsan Haklarına Bakış Açısı Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan 37 hükümlü tutuklu katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle hazırlanan sorular sorulmuş olup verdikleri cevaplar olduğu gibi yazmaları istenmiş olup, okuma yazma bilmeyen hükümlü tutuklulara ise sorular sözlü olarak okunmuş olup verdikleri cevaplar olduğu gibi yazılmıştır. Verilen cevapların içerik analizi sonucunda “Hükümlü Tutukluların İnsan Haklarına Bakışı” teması altında; Hükümlü Tutukluların İnsan Hakları Algısı, Ülkemizde İnsan Haklarını Durumu, İnsan Haklarını İhlali Sonucu Muhtemel Durumlar, İnsan Haklarını Öğrenme Şekilleri, İnsan Haklarının Gelişimi İçin Yapılan Çalışmalar kategorilerine ulaşılmıştır. Kategoriler kendi içerisinde farklı olarak belli kodlara ayrılmış ve açıklamaları belirtilmiştir.

HÜKÜMLÜ/TUTUKLULARIN EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE İNSAN HAKLARINA BAKIŞ AÇISI			
Kategori	Kod	Açıklama	f
Hükümlü-Tutukluların İnsan Hakları Algısı	Hak Olarak Görmek	İnsanlar için temel hak olarak gördüklerini ifade eder.	10
	Hukukun bir parçası	Tüm insanlar için hukukun vazgeçilmez olduğunu beyan eder.	9
	Onurlu Yaşam	İnsanların onurlu bir şekilde yaşayabilmesinin temel taşı olarak gördüğünü ifade eder.	12
Ülkemizde İnsan Haklarının Durumu	Yeterince İyi Değil	İnsan haklarıyla ilgili daha fazla kanun çıkarılması gerektiğini ifade eder	3
	Gelişmekte	İnsan haklarının gelişimi olumlu olduğunu vurgular.	26
İnsan Haklarının İhlali Sonucu Muhtemel Durumlar	Kaos	İnsanların hak arayışına girip birbiriyle savaşıcağı ve kavgaları ifade eder.	9
	Eşitsizlik ve Kayırmacılık	İnsanlar arasında haksızlık çıkar sınıf farkları ortaya çıkar.	6
	Sosyolojik	Toplumsal sorular ortaya çıkacağını ifade eder.	4
	Kutuplaşma	İnsanlar arasında kutuplaşma ve ayrışmayı vurgular.	4
İnsan Haklarının Öğrenme Şekilleri	Ailede	Ailelerin insan hakları konusunda çok önemli görevler üstlenmesi gerektiğini vurgular.	27
	Okulda	İnsan hakları öğrenme ortamını okullarda başladığını ifade eder.	6
İnsan Haklarının Gelişimi İçin Yapılan Çalışmaları	STK"lar	Sivil toplum kuruluşların çalışmalarını ifade eder.	13
	TBMM Çalışmaları	Meclisin bu konularda çalışmalarını vurgular.	6
	Kamu Spotu	Toplumun bilinçlendireceği katılımcıların çalışmalarını ifade eder.	11
	Çeşitli Etkinlikler	Afiş, broşür ve konferans gibi faaliyetlerini vurgular.	13

Tablo 4.1 Hükümlü Tutukluların eğitim durumlarına göre İnsan Haklarına bakışı hakkında görüşleri

Hükümlü Tutukluların çoğu insan haklarının insanoğlunun bir parçası olarak gördüğünü dile getirmişlerdir. Fakat verdikleri cevaplar da doğrudan ön plana çıkan anlayışlar *hak olarak görmek, hukukun bir parçası ve onurlu bir yaşam* algıları olarak kodlanmış ve Tablo 4’de, Hükümlü Tutukluların İnsan Hakları Algısı kategorisi altında sunulmuştur.

Hak olarak görme kodu olarak ele alındığında hükümlü tutuklulardan on görüş beyan etmiştir. Bu duruma ilişkin bazı alıntılar aşağıda yer verilmiştir.

“İnsanın insani yani yaratılış icabı evrensel ve temel birtakım vazgeçilemez haklar içerdiği en başta da yaşama (tabii insana yaraşır şartlar ve sistemler altında) hakkı olmak üzere (yaşam hakkı), özgürlük vb. konulardaki gereklilikleri talep etme ve bu konularda bağlı olduğu sistemin üzerinde evrensel temel kurallar çerçevesinde korunması geliştirilmesini zaruri bir hak olarak düşünüyorum.”(LÖMH4)

Hükümlü tutukluların dokuzun ifadelerinde insan haklarının hukukun bir parçası olduğunu vurgulanmıştır. Bu duruma ilişkin bazı alıntılar aşağıda verilmiştir;

“İnsan hakları insanların temel hakkıdır, hukukun bir parçası olduğu için insanların elinden alınmaması gerekir.”(İM8).

Onurlu yaşam koduna baktığımızda hükümlü tutukluların on iki görüş beyan ettiğini görmekteyiz. Bu duruma ilişkin bazı görüşler şöyledir;

“İnsan hakları ülkemizde ve dünyada yaşayan insanların yaşamlarını onurlu bir şekilde yaşamaları için verilmesi gereken temel haktır” (İM10)

Hükümlü Tutukluların Ülkemizde İnsan Haklarının durumu konusuna ilişkin görüşleri ise *Yeterince İyi Değil, gelişmekte* kodları altında ele alınmıştır (Tablo 4). Hükümlü Tutuklular ülkemizde insan haklarının durumu gelişmekte olduğunu genel olarak ifade etmişlerdir.

Yeterince İyi Değil koduna ilişkin hükümlü tutuklulardan üç beyan etmiştir. Bu duruma ilişkin alıntılar aşağıda verilmiştir;

“Bence yeterince gelişim yok bu konuda” (LMH1)

Gelişmekte kodunu ele aldığımızda ise hükümlü tutuklularda yirmi altı beyan etmiştir. Bu duruma ilişkin alıntılar aşağıda verilmiştir;

“%75 gelişmekte ama eksik yönleri vardır” (OYBH1)

“Olumlu yönde geliştiğinin düşünüyorum, daha da iyi ye gideceğini umuyorum. Ailelerin temel de evlatlarını bilinçlendirilmesi ve şanlı devletimizin sakı denetimleri sayesinde daha iyi olacak inşallah” (İM2)

İnsan haklarının ihlali sonucu muhtemel durumlara dair hükümlü tutuklular görüşlerini beyan etmişlerdir. Tablo 4 “de insan haklarını ihlali sonucu muhtemel durumlar kategorisinde *kaos, eşitsizlik ve kayırmacılık, sosyolojik ve kutuplaşma* kodları ortaya çıkmıştır.

Hükümlü tutuklulardan dokuzu insan hakları ihlali neticesinde kaosu meydana gelebileceğine değinmiştir. Bu durumla ilgili bazı görüşler şöyledir;

“Herkes temel hakkını ister. İnsan hakları şuan ki yaşantıda kritik bir öneme sahip. Olmazsa toplum kaosa sürüklenir ve önüne geçilemeyecek sorunlara yol açar” (İM8)

“Uygulanmamasındaki sorunlar büyük kaos ve iç savaşlara kadar yol açabilir” (LMH1)

“Kaos kaçınılmaz olur. Ülkeler arası ve iç savaşların kaçınılmaz olması yanı sıra suçların önüne geçilemez” (LMH4)

Katılımcılardan altı ifadelerinde ilerde insan hakları ihlalleri sonucunda eşitsizlik ve kayırmacılık görüşünde bulunmuşlardır. Bu duruma ilişkin alıntı aşağıda yer verilmiştir;

“Demokrasi demek insanların kafalarınca istedikleri gibi hareket etmesi, yaşaması anlamına gelmiyor. Herkesin eşit olarak insanca yaşaması gerekiyor. İnsan hakları uygulanmadığı zaman insanlar onursuzca yaşamaya sevk edilecek temel hak ve hürriyetlerden yoksun kalacaktır. Eşitsizlik sınıf farklılıkları ekonomik farklı sınıflar sürekli ezilen hor görülen hakları çiğnenen insan sınıfları ortaya çıkacaktır” (LÖMH2)

Sosyolojik koduna baktığımızda hükümlü tutuklulardan dört görüşte bu durum beyan edilmiştir.

Hükümlü tutuklulardan dört görüşte kutuplaşma ifade üzerinde durulmuştur. Bu duruma ilişkin alıntıya aşağıda yer verilmiştir;

“Uygulamada sorun çıkması halinde toplum olarak sevgi ve saygı olmadığı gibi insanlar arasında kutuplaşma ve mutsuz bir toplum olur. Ayrıca dil, din, renk ve mezhep ayrışmaları başlar buda mutlu ve çağdaş bir toplum olamaz” (LMH9)

Hükümlü tutukluların insan haklarının öğrenme şekilleri konusunda görüşleri *ailede ve okulda* kodları altında ele alınmıştır (Tablo 4). Katılımcılar insan haklarının öğrenilmesinde büyük bir kısmının ailede başladığını ve bunun üzerine devam ettiğini ifade etmiştir.

Ailede kodu ele alındığında hükümlü tutukluların yirmi yedisi görüş beyan etmiştir. Bu duruma ilişkin bazı görüşler aşağıda verilmiştir;

“Ailede güzel eğitim, ahlak ve sevgi içinde yetiştirmesi lazım. Sorumluluk vererek onları eğitmeliler” (OYBH1)

“tabi ki de düşünüyorum; hatta aileden öğrenilmeyen insan hakları, temeli zayıf bir yapıya benzer” (İM2)

“Eğitim en önce ailede içerisinde başlar. Biz ocukken ailemizden bilinçli olmamasından kaynaklandığı için bu konuda yeteri kadar eğitim alamadım. Ama şuan ocuğumu irtibat kurduğum her anda bu konularda elimden geldiği kadar bilinçlendirmeye çalışıyorum. Aynı keza eşime de bu konuda tavsiyede bulunuyorum. Zaten eşim eşimde bu konuda yeteri kadar bilinçli” (İMН10)

“Evet, çünkü eğitim ilk olarak aileden başlamaktadır. Bu sebepten bilinçli anne babalar bilinçli çocuklar demektir” (LMН4)

Katılımcıların altısı okullarda görüşünü beyan etmişlerdir. Bu duruma ilişkin bazı görüşler aşağıda sunulmuştur;

“Görüyorum. Çünkü bilmediğimiz birçok şeyi okulda öğreniyoruz” (OYВН3)

“İnsan haklarının gelişimi konusunda eğitim sisteminde ilköğretimden itibaren zorunlu ders olarak görülmesi iyi bir katkı sağlayacaktır” (LMН8)

İnsan haklarının gelişimi için yapılan çalışmalara dair hükümlü tutuklular görüş beyan etmiştir. Tablo 4“de insan haklarının gelişimi için yapılan çalışmalar kategorisinde *STK, TBMM alışmaları, kamu spotu ve çeşitli etkinlikler* ortaya çıkmıştır.

STK kodunu ele aldığımızda hükümlü tutuklular on üç görüş beyan etmişlerdir. Bu duruma ilişkin görüşler şoyledir;

“Sivil toplum kuruluşlarının daha da çoğaltılarak bu konuda bilinçsiz olan insanlarımız ulaşıp eğitim verilebilir” (İMН1)

“ncelikle okullarda en alt eğitimden başlanmalı STK’larda artmalı. Televizyonlarda bu yönde bilgilendirici yayınlar yapılmalı ve kanunlarla daha da güçlendirilmeli” (LMН10)

“STK’lerin artması insanlara bu konu hakkında bilgilendirme yönünden daha fazla insana ulaşmayı ve daha fazla bilgilendirmeyi sağlayabilir. İnsan hakları kavramının daha da sadece bir kelimedenden ibaret olmadığı anlatılmasında STK’lerin üyelerinin faydası daha fazla olur” (LMН1)

TBMM alışmaları koduna baktığımızda altı görüş beyan edilmiştir. Bu duruma ilişkin görüş aşağıda belirtilmiştir;

“TBMM insan hakları komisyonu daha da geliştirilerek verimli hale getirilmeli ve il valiliklerin de insan hakları komisyonları kurulabilir. Belediyeler bu konuda deneyimli bir kişi bünyesinde bulundurulmalıdır” (LMH11)

Kamu spotu koduna ilişkin on bir görüş beyan edilmiştir. Bu durumla ilgili bazı görüşler şöyledir;

“Bu konuda başta devletin belli bakanlıkları çalışma yaparak desteklemeli ve okullarda daha derin bilgi sahibi öğrenciler yetiştirilmeli. Kamu spotu yayımlanarak dahi halk bilgilendirilebilir”(LÖMH7)

“İnsan haklarının gelişimi konusunda hükümlü bir birey olarak cezaevindeki hükümlüleri daha çok bilgilendirilme olabilir. Kamu spotu gibi küçük yayınlar olabilir. Eğitim de daha çok yer verilebilir”(İM3)

Çeşitli etkinlikler koduna ise on üç hükümlü tutuklu görüş beyan etmiştir. Bu durumla ilişkin görüş şöyledir;

“Öncelikle insan ilişkileri hakkında küçük kısa filmler ile örneklendirmeler yapılabilir. Geçmişte insanların bu haklar için nasıl mücadele ettiği anlatılmalı, broşür olarak dağıtılmalı. Her toplumun birbirine ihtiyacı olduğu anlatılmalı. Bu gün unutulmuş olan tarımın, hayvancılığın en büyük değeri köylülerin aslında en büyük saygıyı hak ettiği anlatılmalı” (LMH12)

4.2. Okuma Yazma Bilmeyen Hükümlü Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı

Tezimizde kurumumuzda kalmakta olan 3 Hükümlü ve tutuklu ile araştırma yapılmıştır. Kendilerine daha önce hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış sorular sorulmuş ve verilen cevaplar birebir tarafımızca olduğu gibi yazıya geçirilmiştir. Katılımcılar, yaş bakımından kategorize edildiğinde 18-29 yaş aralığında 1 kişi, 30-39 yaş aralığında ise 2 kişi, 40-49 yaş , 50-59 yaş ve 60 ve üzeri yaş grubundan katılımcı bulunmamaktadır.

Yaş Aralığı	Katılımcı
18-29	1
30-39	2
40-49	-
50-59	-
60 ve üzeri	-
TOPLAM	3

Tablo 4.2 Okuma-Yazma bilmeyen hükümlü tutuklulara ilişkin veriler

4.3. İlköğretim Mezunu Hükümlü Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı

Tezimizde kurumumuzda kalmakta olan 10 Hükümlü ve tutuklu ile araştırma yapılmıştır. Kendilerine daha önce hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış sorular sorulmuş ve verilen cevaplar birebir tarafımızca olduğu gibi yazıya geçirilmiştir. Katılımcılar, yaş bakımından kategorize edildiğinde 18-29 yaş aralığında 5 kişi, 30-39 yaş aralığında ise 4 kişi, 40-49 yaş aralığında 1 kişiden oluşmakta olup 50-59 yaş ve 60 ve üzeri yaş grubundan katılımcı bulunmamaktadır.

Yaş Aralığı	Katılımcı
18-29	5
30-39	4
40-49	1
50-59	-
60 ve üzeri	-
TOPLAM	10

Tablo 4.3 İlköğretim mezun olan hükümlü tutuklulara ilişkin veriler

4.4. Lise Mezunu Hükümlü Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı

Tezimizde kurumumuzda kalmakta olan 12 Hükümlü ve tutuklu ile araştırma yapılmıştır. Kendilerine daha önce hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış sorular sorulmuş ve verilen cevaplar birebir tarafımızca olduğu gibi yazıya geçirilmiştir. Katılımcılar, yaş bakımından kategorize edildiğinde 18-29 yaş aralığının da 2 kişi, 30-39 yaş aralığında ise 10 kişi bulunmaktadır. 40-49 yaş, 50-59 yaş ve 60 ve üzeri yaş grubundan katılımcı bulunmamaktadır.

Yaş Aralığı	Katılımcı
18-29	2
30-39	10
40-49	-
50-59	-
60 ve üzeri	-
TOPLAM	12

Tablo 4.4 Lise mezun olan hükümlü tutuklulara ilişkin veriler

4.5. Lisans ve Ön Lisans Mezunu Hükümlü Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı

Tezimizde kurumumuzda kalmakta olan 12 Hükümlü ve tutuklu ile araştırma yapılmıştır. Kendilerine daha önce hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış sorular sorulmuş ve verilen cevaplar birebir tarafımızca olduğu gibi yazıya geçirilmiştir. Katılımcılar, yaş bakımından kategorize edildiğinde 18-29 yaş aralığında 2 kişi, 30-39 yaş aralığında 5, 40-49 yaş aralığında 2, 50-59 yaş aralığında 3 katılımcı bulunmaktadır. 60 ve üzeri yaş grubundan katılımcı bulunmamaktadır.

Yaş Aralığı	Katılımcı
18-29	2
30-39	5
40-49	2
50-59	3
60 ve üzeri	-
TOPLAM	12

Tablo 4.5 Lisans ve Önlisans mezun olan hükümlü tutuklulara ilişkin veriler

4.6.Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniğiyle Elde Edilen Cevaplar

4.6.1. Okuma-Yazma Bilmeyenlerin Verdikleri Cevaplar

KATILIMCI OYBH 1 (A. A)

1. Adaletin bize tanıdığı haklar olarak görüyorum.
2. Tam olarak yeterli değil. Daha da iyi eğitim verilebilir. Kültür, edep, ahlak dini bilgiler daha fazla öğretilir.
3. Ailede güzel eğitim, ahlak ve sevgi içinde yetiştirmesi lazım. Sorumluluk vererek onları eğitmeliler.
4. %75 gelişmekte ama eksik yönleri vardır.
5. Sorumluluklarımızı yerine getirerek, eğitimsiz bir insanı eğiterek onu topluma kazandırmak lazım.
6. Ülkemizde yapılan eğitimler çoğaltılabilir. İnsana daha önem verilebilir.
7. Derneklerin artması faydayı sağlar.
8. Bilgisizlik, suç oranları artar, eğitim azalır ve ortalık kargaşa olur.

KATILIMCI OYBH 2 (H.K)

1. Özgürlük geliyor, çalışmak geliyor. Dört duvar arasında sıkışmış bir hayat geliyor cezaevinde olduğum için.
2. Yeterli görüyorum. İnşallah daha iyi olabilir.
3. Evet ailem çocuklarıma öğretmeli.
4. Cumhuriyetimizin 100. Yılında insan haklarında daha iyi olacağız.
5. Çalışma konusunda kendi işlerimi yaparsam görevimi yerine getiririm.
6. Bilmiyorum.
7. Olabilir.
8. Haksızlık artar, çalışmamızı boşa çıkartırlar.

KATILIMCI OYBH 3 (M. G)

1. İnsan haklarının iyi yönü de var kötü yönü de var. Haklarımızı aradığımızda mahkemeye başvururuz. Benim için ne önemli insan hakları.
2. Görüyorum. Çünkü bilmediğimiz birçok şeyi okulda öğreniyoruz.
3. Ailelerimiz öğrendiklerinizi bize anlatırlar ondan önemlidir.
4. Bu konuda pek bir şey bilmiyorum.
5. Pek bilmiyorum.
6. Nafakayı kaldırabilirler haksız yere para ödemeyi kaldırabilirler, bunların kaldırılması insan hakları için önemli olur.
7. Hiçbir bilgim yok bu konuda.
8. Haksızlık olur, bizde çok para alırlar.

4.6.2. İlköğretim Mezunu Olanların Verdikleri Cevaplar

KATILIMCI İMH 1 (H.S)

1. Her bir birey temel hakkıdır. İnsanca yaşamak hayatı daha da güzelleştiren bir olgudur.
2. Hayır görmüyorum daha fazla eğitim verilmesinde çok daha yarar sağlayacağı düşüncesindeyim.
3. İnsan haklarının öğrenilmesindeki aile ortamında başladığı kanaatindeyim. Annesi çocuğuna şefkatle yaklaşması bazı değerleri ona öğretmesi ailenin ilk baştaki bir okul olduğunu sağlamaktadır.
4. Bence insan haklarının gelişimi hakkında ülkemizde daha fazla yasalar çıkarılarak insan haklarının sağlanıp korunması ülkemizde daha fazla katkı sağlayıp daha rahat bir yaşam sağlanabilir.
5. bireylerin tek başına etkili olabileceğini düşünmüyorum. Sivil toplum kuruluşları ile daha geniş kitlelere ulaşabileceğini düşünüyorum.
6. Sivil toplum kuruluşlarının daha da çoğaltılarak bu konuda bilinçsiz olan insanlarımız ulaşım eğitim verilebilir.
7. Bir üstteki soruya verdiğim yanıt gibi daha çok insana ulaşılıp aydınlatılması sağlanabilir.
8. Dünyamız daha adaletsiz bir yer olur.

KATILIMCI İMH 2 (V.Ö)

1. İnsan hakları yaşadığımız gezegenin düzeni, adaleti ve birliği için olmazsa olmaz bir yapıdır.
2. hayır görmüyorum; sadece etrafımızdaki insanların bile buna ben de dâhilim kendi haklarımızdan, birlikte yaşadığımız insanların karşı olan sorumluluklarımızdan bir haberiz. Bunun örneğini haberlerde de çok görüyoruz ancak yine de birçok ülkeye nazaran orta durumdayız diye düşünüyorum.
3. tabi ki de düşünüyorum; hatta aileden öğrenilmeyen insan hakları, temeli zayıf bir yapıya benzer.
4. Olumlu yönde geliştiğini düşünüyorum, daha da iyi ye gideceğini umuyorum. Ailelerin temel de evlatlarını bilinçlendirilmesi ve şanlı devletimizin sakı denetimleri sayesinde daha iyi olacak inşallah.
5. Öncelikle yaşı kaç olursa olsun geç kaldım demeden insan hakları konusunda kendini geliştirilmeli ve kendi hakkını koruduğu gibi bulunduğu ortamdaki insanların haklarına da tahammül edip korumalı.
6. Devlet büyüklerimiz, siyasi partiler, STK'lar yüce meclisimiz de araştırma komisyonu kurarak nihayetinde gelişime katkı sunacak yasalar çıkarabilirler.
7. Olumlu katkı sağlayabilirler.
8. İlk soruda değindiğim gibi yaşadığımız gezegende adalet olmaz, birlik ve sosyal yaşam yok olur. Güçlü zayıfı, zengin fakiri sömürür.

KATILIMCI İMH 3 (R.A)

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak ülkemizin en önemli kurumlarından biridir. Anayasal düzenin ve ülkemizde bulunan 85.000.000 insanın hak, adalet ve hukuk açısından önemi büyüktür.
2. İnsan haklarının öğrenilmesinde okullarda verilen eğitimi yeterli bulmuyorum.
3. İnsan haklarının öğrenilmesinde ailelerin de görevi olduğunu düşünüyorum.
4. Ülkemizde insan hakları konusunda gelişimi yetersiz buluyorum.
5. İnsan hakları korunmasında bireye en büyük görev bilinçli olması ve çevresini de aynı şekilde bilinçlendirilmesi.
6. İnsan haklarının gelişimi konusunda hükümlü bir birey olarak cezaevindeki hükümlüleri daha çok bilgilendirilme olabilir. Kamu spotu gibi küçük yayınlar olabilir. Eğitim de daha çok yer verilebilir.
7. STK'ların artması ve artması için yapılan çalışmalar ülkemizde daha çok fayda sağlar.
8. İnsan haklarının uygulanmaması durumunda hak, adalet ve özgürlük kavramı yok olur.

KATILIMCI İMH 4 (M.A)

1. İnsan hakları gayet iyi bir şeydir.
2. İnsan okuması ders alması iyi bir şeydir.
3. İnsan öğrenilmesinde ailenin desteği çok önemlidir.
4. İnsan yüksek çaba sarf etmesidir.
5. Biz iyi bir insan olursak her insan kendi çabasını sarf eder.
6. İnsan yüksek faaliyet göstermelidir.
7. insanın çalışması çok güzel bir şeydir.
8. İnsanın kendi gibi görüş açısı çok önemlidir.

KATILIMCI İMH 5 (A.A)

1. İnsan hakları iyi ve kişilerin mağdur olmasını önleyen bir şeydir.
2. İnsan haklarının vermiş olduğu okuma yeterlidir.
3. İnsan haklarının öğrenilmesinde ailenin desteği önemlidir.
4. İnsan haklarının biz biraz daha insan olursak insan hakları daha gelişir.
5. İnsan haklarında öncelikle Türkiye'miz ve vatanımıza sahip çıkmaktır.
6. İnsan haklarında ülkemizde faydalı işlerle çalışmalıyız.
7. İnsan haklarında çalışmak çok güzel bir şeydir.
8. İnsan haklarında daha iyi yerlere ve gelişmesini isterim.

KATILIMCI İMH 6 (V.Ç)

1. İnsan hakları iyi bir şeydir. Olmazsa olmaz.
2. Yeterli görüyorum.
3. Evet aile görevi olması iyi önce aile öğretir insana.
4. Yetersiz buluyorum.
5. Bilinçli olması ve çevresi ailesi bilinçlendirilmeli.
6. Eğitim ve öğretime daha çok önem verilmeli.
7. STK'ların artması ve arttırılması için yapılan çalışmalar daha çok fayda sağlar.
8. İnsan haklarının uygulanmaması durumunda özgürlük ve hak ülkemizde olmaz.

KATILIMCI İMH 7 (Ü.A)

1. İnsanların bazı haklarının özgür ve serbest olması.
2. İnsanların okullarda verilen öğretimlerin kafasını kullananlar için çok iyi olduğunu düşünüyorum.
3. Bir kısmının ailelerin payı olduğunu düşünüyorum.
4. Kimi insanların gelişimi çok iyi kimilerinin normal.
5. Bir kademe daha yükselmesini düşünüyorum.
6. Çok iyi meslekler veya çok iyi işler yapılabilir.
7. Yardımcı olarak ve iş Öğreterek fayda sağlayabiliriz.
8. Yoksulluk çaresizlikler ortaya çıkabilir.

KATILIMCI İMH 8 (M.D)

1. İnsan hakları insanların temel hakkıdır ve insanların elinden alınmaması gerekir.
2. Aslında bu konu evvela aile içinde başlamalıdır. Sadece okullarda değil sosyal hayatta da verilen eğitimin yeterli olmadığını düşünüyorum.
3. Elbette bir önceki soruda da dediğim gibi ailelere büyük görev düşüyor. 2 oğlum var ve eğitimlerine bu konunun da dahil edilmesini isterim.
4. Birçok ülkede insan hakları gelişmiş gözükse de aslında gördüğümüz gibi olmadığını düşünüyorum. Ülkemiz de bazı gelişmiş ülkelerde daha az insan haklarına özen gösterildiğini düşünüyorum.
5. İnsan haklarının korunması hakkında bireyleri çok bir şey yapabileceğine inanmıyorum. Bu konuda sivil toplum kuruluşları ile daha geniş kitlelere ulaşacağını düşünüyorum. Bireyler sadece bilinçli olmalı.
6. İnsanların rahat, huzurlu ve özgürce yaşayabileceği kanunlar olmalı. Toplum huzuru önceliktir benim fikrim. Toplumu ilgilendiren konularda her bireyin hassas olması gerekir.

7. STK'ların toplum içine etkilerinin olduğunu düşünüyorum. Bu şekilde daha büyük kitlelere ulaşılabileceğini biliyoruz. Örneklerini TV'de görüyoruz ve bu şekilde milyonlara ulaşabilirler.

8. Herkes temel hakkını ister. İnsan hakları şuan ki yaşıntıda kritik bir öneme sahip. Olmazsa toplum kaosa sürüklenir ve önüne geçilemeyecek sorunlara yol açar.

KATILIMCI İMH 9 (R.Ç)

1. Daha iyi olabilir. İnsan hakları yine güzel imkânlarımız iyi insan gibi yaşamamız için insan hakları önemli.

2. Yeterli görüyorum. Okullarda daha açıklayıcı olabilir ben fazla öğrenemedim gençler için önemli.

3. Ailemizin tabi ki de görevi olduğunu düşünüyorum. Okul hayatımızdan önce aile hayatımız var okullarda önce evde bize haklarımızı öğretseler tabi ki de daha iyi olur.

4. Ciddi bir şekilde yazıyorum valla insanlarımız çok gelişmiş çığır aşmaya başladık tabi belli bir kısım halen aynı yerlerinde onlarda öğrenmek istemiyor. Her halde insan kendi geliştirmesi lazım.

5. İnsan hakları korunması hakkında düşündüklerim her insan bir birey zaten bireyler üstüne düşen görevleri yaptığı sürece insan hakları korunur.

6. Benim temel düşüncem ağaç yaşken eğilir küçük yaşta eğitilmesi için ülkemizde daha çok etkinlik bir de daha çok insanlarımızda destek vermesi lazım.

7. hiçbir bilgim yok.

8. Başlıca haksızlık olmuş olur tepki baya gösterilir. Ülkeye olan bakış açısının değişir ve ülkeden soğumalarına sebep olur.

KATILIMCI İMH 10 (M. K)

1. İnsan hakları ülkemizde ve dünyada yaşayan insanların yaşamlarını onurlu bir şekilde yaşamaları için verilmesi gereken temel haktır.
2. Mahkûm olduğumuz için her ne kadar bu eğitimlerde yeterli kadar faydalanmasak ta takip ettiğimiz kadarıyla daha da iyi eğitim verilmesinin çok faydalı olacağını düşünüyorum.
3. Eğitim en önce ailede içerisinde başlar. Biz çocukken ailemizden bilinçli olmamasından kaynaklandığı için bu konuda yeteri kadar eğitim alamadım. Ama şuan çocuğumu irtibat kurduğum her anda bu konularda elimden geldiği kadar bilinçlendirmeye çalışıyorum. Aynı keza eşime de bu konuda tavsiyede bulunuyorum. Zaten eşim eşimde bu konuda yeteri kadar bilinçli.
4. Ülkemizde geçmişe nazaran insan hakları konusunda yoğun bir çalışma olduğunu düşünüyor ve inanıyorum. Yapmış olduğunuz bu çalışmada bunun ispat eden bir programdır.
5. Birbirimize karşı hoşgörülü ve saygılı olduğumuz takdirde hayatın daha da yaşanılır ve güzel olacağını düşünüyorum.
6. İnsan haklarının gelişmesi konusunda ülkemizde yapılabilecek her şeyin yapıldığını düşünüyorum. Biz mahkûmlara dahi sosyal hayata adapte olabilmemiz için her türlü imkân ve şartlar sunulmaktadır. Kişinin karakterinde insana saygı yoksa zaten o bireye ne yaparsan yap faydasız olacağı düşüncesindeyim.
7. İnsan hakları konusunda çalışan çeşitli sivil toplum kuruluşlarının çoğalması daha çok bireye ulaşılması, bilinçlendirilmesi için olanak sağlayacağını düşünüyorum. Diyalog her zaman fayda sağlar. Tabi ki birey insanlıkta anlıyorsa.
8. İnsan haklarının uygulanmaması durumunda toplumda huzur kalmaz. Kimsenin kimseye saygısı kalmaz. Toplumsal huzursuzluklar büyür ve insanların mutlu yaşamaları imkânsız hale gelir. Zira insan hakları bireyin huzur ve mutluluğu için olmazsa olmaz bir olgudur.

4.6.3. Lise Mezun Olanların Verdikleri Cevaplar

KATILIMCI LMH 1 (O.A)

1. İnsan hakkı bu dünya da yaşayan her bir bireyin temel hakkı olduğunu düşünmekteyim.
2. Hayır görmüyorum bence daha fazla eğitim verilmesi lazım
3. Evet düşünüyorum.
4. Bence yeterince gelişim yok bu konuda
5. Bireyden çok bir insan hakkı başta ülke korumuyorsa saygı duymuyorsa bireyin bu konuda pek fazla şansı olmuyor.
6. Okul, seminer, derneklere konferans ile insan hakları gelişimi sağlanabilir.
7. Bir önce ki cevabımda belirttiğim şekilde faydalı olacağını düşünüyorum.
8. Uygulanmamasındaki sorunlar büyük kaos ve iç savaşlara kadar yol açabilir.

KATILIMCI LMH 2 (G.Ç)

1. Verilen bir cevap yok.
2. İnsan haklarında açısında okullarımızda verilen ders ve öğretim bilgisi taktiren yeteri kadar ve açıklanma konusunda yeterlilik yoktur. Yurt dışı eğitim ve hakları öğretime göre Türkiye deki insan haklarını öğretimi zayıftır.
3. İnsan haklarının öğretilmesinde ailelerimizin büyükleri ailevi olarak bizleri yetiştirme geleneği olarak haklarımızı ve insana karşı haklarını öğretmesi bir içgüdüsel olarak görevidir.
4. Ülkemizde insan haklarında eskiye göre cahil ve gelişmemiş olarak olarak şimdiki nesil ve kişiler zekâ ve üstün zekâyâ bağlı olarak insan haklarını önem gösterme ve önem verilmektedir.
5. Bu konuda bir yorum ve düşüncem yoktur. Ama her insan bir birinin malına canına kendi malı canı gibi düşünürse sıkıntı olmayacağı açıktır.
6. Her insan bilinç ve kendisi gibi düşünmesi lazımdır.
7. Çok fayda ve birlik beraberlik insanın haklarını daha çok faydalı olur.

8. Hakları düşünün korunmayan bir ülkede birlik beraberlik ve çeşitli suçlar ve insan açısında hak yemek çeşitli sıkıntı yaşanır.

KATILIMCI LMH 3 (B. K)

1. Sadece ülkemizde değil dünya genelinde insan haklarının tam anlamıyla uygulanabildiğini düşünmüyorum. Benim görüşüm insan hakları eşitlik ve adalet ile doğru orantılıdır. Aynı suçu işleyen veya aynı hatayı yapan insanlar farklı şekilde cezalandırılabilirlerse eşitlik söz konusu olamaz. Bu da insan haklarının doğru uygulanmadığı anlamına gelir.

2. Kesinlikle hayır. Bu durumu bir örnekle açıklamak gerekirse insan haklarına duyulan saygı ve insan hakları hakkında okullarda en azında 1 veya 2 dönemlik dersler olmalı (benim dönemimde yoktu, belki şuan vardır bilemiyorum). İlkokuldan lise bitene kadar özellikle tarih ve coğrafya konularında defalarca aynı konular (örneğin Osmanlı tarihi) verileceğine bunun yerine daha ayrıntılı insan hakları eğitimi verilebilir.

3. En büyük sorumluluğun ailenin üzerinde olduğunu düşünüyorum. Eğitim ilk olarak ailede başlar ve ailede öğretilen en önemli konular saygı, sevgi olduğu için saygılı, insanlara karşı hatta yaratılan tüm canlılara karşı saygılı sevgiyle yaklaşan insanlar daha doğrusu çocuklar insan hakları konusunda daha bilinçli yetişebilir.

4. Ülkemizde bu konunun eğitimden kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Örnek olarak yakın zamanda haberlerde izlediğim Japonya da otobüste ve toplu alanlarda yaşlılar ve hamilelere yer verme eğitimi 4-5 yaşında tüm çocuklara veriliyor. Bu şekilde saygıyla eğitilen toplumlarda insan hakları daha çok gelişmiş oluyor.

5. Ülkemizde eğitim durumu düşük hatta hiç eğitim olmayan insanları düşünürsek bu durumda bireysel olarak ne kadar çabalasak da yerimizde sayıyoruz.

6. Okulöncesi ve ilkokul döneminde bunu eğitimine daha çok önem verilebilir. Çünkü erken yaşta insanın kişiliği oturuyor.

7. Açıkçası bu tarz STK'ların hakkında fazla bilgim yok. Yaptıkları çalışmalarını özellikle infaz kurumlarından takip edemediğimden fazla yorum yapamıyorum.

8. En büyük sorunun kültür farkı olduğunu düşünüyorum. Özellikle farklı bölgede yetişen bireyler farklı düşünce yapılarına sahip olabiliyor. Mesela Şanlıurfa ile İzmir de yetişen iki insan birbirinden tamamen farklı düşünüyorlar. Birisinde örneğin kadınlar tüm işlerde çalışabiliyorken diğerinde evden dışarıya çıkamayan kadınlar var. (tüm o bölge de yaşayanlar dahil değil). Bu konuda iki kadın arasında eşitlikten söz edemeyiz. Yani uygulamada ciddi bir aksaklık olduğunu düşünüyorum.

KATILIMCI LMH 4 (E. Ü)

1. İnsan haklarının insanlar için olmazsa olmaz haklardan olduğunu ve hali hazırda ki hakların en temel insani haklardan olması sebebi ile herkese lazım olduğunu düşünüyorum.

2. Hayır yeterli görmüyorum. Özellikle ülkemizde hak arayış anlayışımızın sorunlu olduğunu öncelikle bu sorunun çözümü noktasının önemli olduğunu düşünüyorum.

3. Evet çünkü eğitim ilk olarak aileden başlamaktadır. Bu sebepten bilinçli anne babalar bilinçli çocuklar demektir.

4. Eski yıllara nazaran sözde kalmasa da insan hakları ilerleme kaydettiğimiz bir gerçek ülkece ancak bu konuda da aksaklıklar var. İçinde bulunduğum cezaevi şartları açısından değerlendirecek olursa gelişimi gerçekten şaşırtıcı. Modern infaz rejiminin insan hakları temel olduğu ve bu yeni sistemle insan haklarına özen gösterildiğini düşünüyorum.

5. Öncelikle başkalarının hakkına saygı göstermeyi öğrenmemiz gerekiyor ki kendimize de aynı saygı gösterilsin. Bence en büyük bireye düşen görev saygıdır.

6. Gelişim konusunda ceza infaz kurumları açısından insan hakları temel alan cezaevi izleme kurulları oluşumu bu anlamda çok büyük bir gelişme, ancak yine mahkemelerde Amerika daki gibi jüri olması adaletin gelişmesine katkı sağlayacağını ve bu katkının insan haklarının korunmasında etkili olacağını düşünüyorum.

7. Farkındalığın artırarak insanların bilinçlenmesine fayda sağlayabilir.

8. Kaos kaçınılmaz olur. Ülkeler arası ve iç savaşların kaçınılmaz olması yanı sıra suçların önüne geçilemez.

KATILIMCI LMH 5 (E. Ş)

1. Günümüzde söz konusu insan hakları olunca hiçbir konuda adil davranılmıyor. Her şey var uygulama yok kişilerin konumlarına göre kararlar alınıyor.
2. Sadece eğitim vermekle olmuyor. Asıl ailede anne babadan öğrenilmesi gerek, okullarda ne kadar eğitim verilirse verilsin yaşadığı çevre ve şartlar olumsuz ise aldığı eğitim ve kendisine nede çevresine bir yararı olmaz.
3. Evet
4. Ülkemizde insan hakları konusunda gerek kurumlarda gerekse toplum içinde çok zayıf.
5. Empati kurmayı bilmeyen ne kendi haklarını bilir nede başkalarının haklarına saygı duymaz.
6. Toplumun yanlış yönlendirilmesine engel olunmalı anlamadan dinlemeden kararlar verilmemeli.
7. STK'ların bir şey yaptığı yok herkes nasıl işine geliyorsa toplumu öyle yönlendiriyorlar.
8. Kargaşa olur, adalet olmaz, sadece çıkar çatışmaları olur.

KATILIMCI LMH 6 (Ö. E)

1. İnsan hakları saygı ve sevginin temelidir.
2. Lise terk iken ceza evinde memur abilerimizin tavsiyesi üzerine liseyi bitirmeyi hedefledim. Ceza evin de bizlere kitaplar verildi. Boş zamanımızda elimizden geldiği kadar çalıştık ve memur abilerimizden destekleri ile liseden mezun olup diploma aldık. Emeği geçen herkese teşekkür ederim.
3. İnsan haklarının öğrenilmesinin ilk eğitim aileden başlar.
4. Dört dörtlük olmasa da daha iyi olacağına ümit ediyorum.
5. İnsan haklarını elimizden geldiği kadar korumalıyız. Uygunsuz bir durumda pozisyonumuz gereği müdahale etmeliyiz.
6. Kayıtsız şartsız şeriat gelmelidir. 1400 küsur yıldır Osmanlı ya kadar dünyanın 4'te 3'ü ne şeriat ile hükmedildi. Diğer devletler bizi örnek alıp tarihe yazıldık.

7. Gerek iç gerek dış koruma olarak sulhun düzeni için gereklidir.

8. Fırtınadan önceki sessizlik kaos.

KATILIMCI LMH 7 (Ö.K)

1. İnsan hakları insana öz güven veren temel bir ihtiyaçtır. Haklarının olması ayaklarının yere daha sağlam basmasındaki en büyük etkidir.

2. Okullarda verilen eğitimde insan hakları bence yeterli değildir. Kendime göre cevaplarsam ben okuldayken ne tür haklarımın olup olmadığını bilmiyordum. İnsana ne kadar kıymet verilir dahi bilmiyordum. Kendi hayatım ve haklarımın önemini o zamanlar öğrenmiş olsaydım belki de şuan ceza evinde olmazdım.

3. Ailenin de bunda büyük payı var ama çocukluk döneminde ne kadar anlatabilirsin ki eğitim öğretim yıllarında daha çok olmalı.

4. Ülkemizde son dönemlerde insan hakları biraz ön plana çıktı. Bundan önce ne kadar haklarımız olduğunu bilmiyordum. Şimdi daha da gelişmesi lazım.

5. Bireyin önce haklarını öğrenmesi gerekiyor sorun yasal yollarla hakkını aranmalı, yasal yollarında daha basitleşmesi gerekiyor. Çoğu insan ya uğraşmamak için ya da bilmediği için haklarını koruyamıyor.

6. Gerekli kurumlar kurulup daha yaygın hale getirilmeli sosyal medya da.

7. Önemli fayda sağlar.

8. İnsanın kendine güvensizliği ve suç oranının yükselmesine neden olur.

KATILIMCI LMH 8 (H.O)

1. İnsan hakları hayatın olmazsa olmazı kanaatindeyim. İnsan hakları olmasaydı hayvanlardan çok bir farkımız kalmazdı. Gücü yeten başkasının hakkına girerdi.
2. İnsan haklarının öğrenilmesinde okullarda verilen eğitimi şahsen pek yeterli görmüyorum. Bununla alakalı her bölüm de mecburi görülmesi gereken bir ders olsaydı daha iyi olurdu düşüncesindeyim.
3. Kesinlikle ailelerinde görevi olduğunu düşünüyorum.
4. Ülkemiz de insan haklarının gelişimi daha iyileştirilebilir diye düşünüyorum.
5. İnsan haklarının korunmasında evvela kişinin haklarının iyi bilmesi gerektiğini düşünüyorum.
6. İnsan haklarının gelişimi konusunda eğitim sisteminde ilköğretimden itibaren zorunlu ders olarak görülmesi iyi bir katkı sağlayacaktır.
7. STK'ların artması kişilerin özlük haklarını daha iyi bilmesini sağlayacaktır.
8. İnsan haklarının uygulanması konusunda sorun çıkacağına inanmıyorum. Sorunlar insanın hakkı elinden alınca baş gösterir diye düşünüyorum.

KATILIMCI LMH 9 (M.U)

1. İnsan hakları dil, din, ırk, renk veya mezhep fark etmeden duygu ve düşüncesini özgürce ifade eden ve aynı şartlara sahip olmak, devletin vermiş olduğu tüm olanaklardan eşit şekilde, adil yargılanma, sağlık yani kısacası eşitlik ilkesi herkese aynı şartlarda olmasıdır.
2. İnsan hakları derslerinde ne kadar yeterli olsa da uygulama ve öğretilerde tam bilinçli toplum ve nesil bulunmamaktadır.
3. İnsan hakları öğreniminde ne kadar eğitim verilse de burada ailenin çocuklarına vermiş olduğu ahlak ve topluma davranış ve insan haklarına davranışta en büyük pay aileden geçmektedir.
4. Ülkemizde ne kadar insan hakları eğitimi ve eşitlik ilkesinden de bahsedilse de ne yazık ki bazı aksaklıklar ve tam olarak insan hakları dikkate alınan bir toplum ve ülke olarak gerekli başarıya sahip değiliz.
5. Öncelikle toplum sadece okullarda değil yetişkin bireylerde yaş gözetmeksizin devlet tarafında eğitim verilmeli ve yeni yetişen nesillerde büyük bireyleri dikkate alarak insan haklarına daha da bilinçli bir toplum olması için devletimiz yaş sınırı olmadan eğitim alanına bu konuda artması gerekir.
6. Cevap yok
7. STK'ların artması tabiki de toplumda faydası vardır.Fakat bu kuruluşlar insan hakları konusunda ortak ve aynı şekilde bilgi aktarması faydalı olacağı gibi kuruluşların zıt bakışları yeterli bilgi vermek yerine bilinçli toplumu ikileme düşürmek sahip olduğu yeterli bilgide de kararsızlığa yol açmaması gerek ve bunun içinde devlet bu kuruluşları ortak noktada bilgi verdiğini araştırmak ve denetleme yapması gerekir.
8. Uygulamada sorun çıkması halinde toplum olarak sevgi ve saygı olmadığı gibi insanlar arasında kutuplaşma ve mutsuz bir toplum olur. Ayrıca dil, din, renk ve mezhep ayrışmaları başlar buda mutlu ve çağdaş bir toplum olamaz

KATILIMCI LMH 10 (Ç.T)

1. İnsan hakları hakkında sadece söylemde kaldığını düşünüyorum uygulamada yetersiz ve bilinçsiz olduğunu düşünüyorum.
2. Hayır yeterli görmüyorum.
3. Evet ailelerinde görevi olduğunu düşünüyorum.
4. Bizim ülkemizin zaten etnik olarak da insan haklarını korumaya her zaman çalıştığını fakat daha fazla bilinçlenmeliyiz.
5. Öncelikle bu bilinçle hareket etmesi gerek hiçbir şartta bu davranışlardan taviz vermemeliyiz.
6. Öncelikle okullarda en alt eğitimden başlanmalı STK'larda artmalı. Televizyonlarda bu yönde bilgilendirici yayınlar yapılmalı ve kanunlarla daha da güçlendirilmeli.
7. Birçok fayda sağlayabilir daha fazla insan STK'lardan bilgi sahibi olabilir. Yardım bulabilir daha somut hareket edebilir.
8. Toplumsal sorunlar başta olmak üzere bu durumda bu konuda daha çok istismar edilebilir. Kötü örnek oluşturduğu gibi yaygınlaşabilir ve çoğu kısım için artık bu normal bir durummuş gibi karşılanabilir.

KATILIMCI LMH 11 (G.S)

1. İnsan hakkı dünyada en önemli ve kutsal haklardan biridir.
2. Evet
3. Kesinlikle evet
4. Ülkemiz son yıllarda bu konu üzerine hem ülkemizde hem de dış devletlerde insan hakları konusunda daha iyi ilerlemekte, sadece ülkemiz sınırları içinde değil, komşu ülkeler ve diğer ülkede insan haklarına önem vermektedir.
5. Birey karşısındaki kişinin hakkında kendi hakkı gibi düşünmeli o zaman daha faydalı olur.
6. TBMM insan hakları komisyonu daha da geliştirilerek verimli hale getirilmeli ve il valiliklerin de insan hakları komisyonları kurulabilir. Belediyeler bu konuda deneyimli bir kişi bünyesinde bulundurmalıdır.
7. Tam tersi STK'ların artması değil kamu kurumlarının artması fayda sağlar. İnsana daha çok dokunan kurum STK'lar değil kamu kurumlarıdır.
8. Aksine sorunlar ortaya çıkmaz. Sorunlar giderilebilir tam anlamıyla uygulandığı vakit.

KATILIMCI LMH 12 (T. B)

1. İnsan hakları genel itibari ile daha konforlu bir yaşam, eşit haklar ve daha güzel bir gelecek hazırlamanın en önemli adımıdır. Peki, ne kadar başarılıyız bunu görmemiz gerekiyor. Her ne olursa olsun her insan hata yapabilir. Bunun sonucu olarak bir yaptırım görür. Ama bu değildir ki bir insanın hakkını kısıtlayabiliriz. Her şeyin temeli insandır. İnsanlık uzun yıllar hakları için mücadele etmiştir. En önemli mücadele Fransız ihtilalidir. Şu an diğer toplumlar insan haklarına gereken hassasiyeti gösterirken maalesef biz hala bir yerlerde takılı kalıyoruz. Kendi şahsımca kanaatim kısıtlamanın olduğu bir toplumda insan hakları maalesef hep eksik kalacaktır.

2. İnsan haklarının eğitiminin verildiğini bizler okuyarak öğrenebildik. Şöyle diyebilirim ki eğer üniversite eğitimi almasaydım hiçbir zaman insan haklarının kim tarafında, hangi toplum neyle karşılaştıktan sonra bu adımı attığımı öğrenemeyecektim.

3. Bence ilk adım ailede başlıyor. Eğer yetiştirdiğimiz evlatlarımıza hakkı, hukuku insanların eşitliğini irdelemezsek şehirli ile köylünün arasındaki alıverişi, yani birbirlerine olan gereksinimleri anlatmazsak her zaman ötekileştirme ön plana çıkar.

4. Hala birçok eksikimiz olduğunu düşünüyorum. Çünkü kitap okumuyoruz, farklı toplumları araştırmıyoruz. İnsanlar arası ilişki iyice azalmış durumda. Bu makas açıldığı sürece her şey asimile olacaktır.

5. Öncelikle birey olarak tüm insanlığın tek gayesi vardır. Güzel bir gelecek vermek bu geleceği kurarken birbirimizle iletişim halinde olmalı, birlikte bazı konuları münazara etmeliyiz. İnsanlara hoşgörülü davranmalıyız. İtilen, unutulmuş toplumlar hep geri kalmıştır. Tarih bunu hep yazmıştır.

6. Öncelikle insan ilişkileri hakkında küçük kısa filmler ile örneklendirmeler yapılabilir. Geçmişte insanların bu haklar için nasıl mücadele ettiği anlatılmalı, broşür olarak dağıtılmalı. Her toplumun birbirine ihtiyacı olduğu anlatılmalı. Bu gün unutulmuş ötekileştirilen tarımın, hayvancılığın en büyük değeri köylülerin aslında en büyük saygıyı hak ettiği anlatılmalı.

7. Bugün olmasa bile gelecek için güzel temellerin atılmasına fayda olabilir. Bugün Almanya, Belçika örnek alınacağı yere, bizim ülkemiz daha ön plana çıkar. Bugün tüm cevherlerimiz insan haklarının olmadığını gerekçe göstererek ülkemizi terk ediyor. Bu çok acı bir tablo.

8. Ülkemizin gelişmemesini isteyen toplumlara yardımcı olmuş oluruz. Onların istediği de bu zaten böyle bir durumu düşünmek bence yapacağımız en büyük kötülük olur.

4.6.4. Üniversite Mezunu Olanların Verdikleri Cevaplar

KATILIMCI LÖMH 1 (T. P)

1. Dünya üzerinde insanların hakları denilince akla ilk gelen haklar belli başlı haklardır. Yaşama hakkı, barınma hakkı, özel hayat vb. İnsan haklarına tüm toplum saygı göstermenin yanında kimsenin hakkında göz ardı etmemesi gerekir. Zaten insan hakları da devletlerin koymuş olduğu kısmen yeterli kanunlarda yasalarda koruma altına alınır. Bu hakkı gasp eden hakkında da gerekli cezalar verilir.

2. İnsan hakları konusunda okullarda verilen eğitim yeterli değil. Sadece İnsan hakları özelinde bakıldığında lise ve üniversitelerde gerektiği kadar bu konu hakkında eğitim ve bilgilendirme verilmiyor. Bir çocuk zaten ilkokulda oyun-öğrenme arasında ancak lise ve daha sonrasında bu hakların daha detaylı şekilde verilmesi gerekir.

3. İnsan haklarının öğrenilmesinde ailenin büyük bir görevi olması gerekir. Çünkü bir bireyi yetiştirirken ona doğruyu yanlış iyiyi kötüyü ilk önce aile büyükleri gösterir. Daha sonrasında da okul hayatında öğrendikleri ve gördükleriyle bu öğrenim daha da ilerler.

4. Aslında ülkemizde insan hakları gelişmiş seviyede ancak asıl konu insanların birbirine karşı haklarının ne olduğu bilmesine rağmen bu haklara saygı göstermemesi. Herkes birbirine karşı hakkını veya saygısını bilerek hareket etse de çok farklı olabilir. Ancak kimse karşısındakinin hakkına saygı göstermiyor. Daha doğrusu hakka saygı duyulmadığı gibi hakkı gasp edilende çoğu zaman buna karşı gelmiyor. Ancak ülke genelinde bakıldığında da aslında insan hakları koruma altında ve gelişmiş seviyede.

5. Birey hem kendi haklarını ve karşısındaki toplumun insan hakkını bilmeli ve davranışlarını buna göre şekillendirmeli.

6. İnsan hakları konusunda eğitim yeterli seviyeye çıkarılmalı. Gerekli bilgilendirmeler için konferans, panel düzenlenmeli ve toplumun her kesimine ulaşılmalı. Ve bu konuda aile fertlerinin de içinde olduğu bir devamlı olan bilgilendirmeler yapılmalı.

7. STK'lerin artması insanlara bu konu hakkında bilgilendirme yönünden daha fazla insana ulaşmayı ve daha fazla bilgilendirmeyi sağlayabilir. İnsan hakları kavramının daha da sadece bir kelimedenden ibaret olmadığı anlatılmasında STK'lerin üyelerinin faydası daha fazla olur.

8. İnsan hakları uygulanmasa ve bu haklar devletler tarafından korunmasa ve bunların çiğnenmesi durumunda verilen cezalar olmasa Afrika'da bulunan hayvanların birbirine gücü yeter misali ne ortada bir düzen ne de bir yaşama ortamı olur.

KATILIMCI LÖMH 2 (H. G)

1. İnsanların her türlü imkânlarından (maddi-manevi hukuki adli) eşit şekilde, onurlu bir şekilde yararlanması, Allah katında nasıl eşitse yaşadığı dünyada ve çevrede de eşit muamele görmesidir.

2. Yeterli görmüyorum. Eğitimin yeterli olması için hukuki uygulamanın da yeterli adil olması gerekiyor. Bir ayağı eksik uygulamalar sadece teorik olarak kalır. Pratiğe dökülmesi gerekir.

3. Elbette. Eğitim ailede başlar. Birey, doğduğundan itibaren ilk eğitimi ve kalıcı eğitimi ailesinden ve çevresinden alır. İnsan hakları konusunda bilinçli eğitilmiş bir ailede yetişen birey de bilinçli yetişecektir.

4. İnsan hakları konusunda ülkemiz henüz istenilen seviyeye gelmemiştir. Gideceği daha çok yol vardır. Avrupa ve ABD bu konuda iyi adil yönleriyle örnek alınabilir. Fikir hürriyeti başta olmak üzere önemli adımlar atılmalı. Cezalandırma konusunda daha adil, insan onuruna uygun cezalar tatbik edilmelidir.

5. Bireyler haklarını iyi bilir ve bunların uygulanmasında hakkını iyi savunursa sahip olduğu bu haklar kalıcı ve kesin olacaktır.

6. 4. maddede de ifade ettiğim gibi insan onuruna yakışan konularla bireyin hakları teminat altına alınabilir. Hiçbir zaman caydırıcı olsun diye verilen ağır cezalarla karşı tarafın hakları korunmuş olmuyor. Sorunu temelden çözmek için her konuda toplumun eğitilip bilinçlendirilmesi gerekiyor. Eğitilmiş bir toplumda temel hak ve hürriyetler çiğnenemez, kalıcı olur. Siyasi çıkarlar için vicdan sömürsü yapılmamalı özgürlük için hak diye de toplumun hassas olduğu konularda ödün verilip vicdanlar sızlatılmamalı. Birilerinin özgürlüğü savunulurken başkalarının özgürlüğü ve hakları çiğnenememelidir.

7. STK'ler arttıkça bu konu daha çok gündemde kalacak daha fazla üzerinde çalışılacak ve konuyla ilgili çalışan bilinçli gruplar oluşacaktır. İhlal edilen hak ve hürriyet ile ilgili kanunların takibi gündemde tutulması daha iyi olacaktır. Toplum bilinci de peyderpey artacaktır.

8. Demokrasi demek insanların kafalarınca istedikleri gibi hareket etmesi, yaşaması anlamına gelmiyor. Herkesin eşit olarak insanca yaşaması gerekiyor. İnsan hakları uygulanmadığı zaman insanlar onursuzca yaşamaya sevk edilecek temel hak ve hürriyetlerden yoksun kalacaktır. Eşitsizlik sınıf farklılıkları ekonomik farklı sınıflar sürekli ezilen hor görülen hakları çiğnenen insan sınıfları ortaya çıkacaktır.

KATILIMCI LÖMH 3 (S. S)

1. İnsan Hakları evrenselidir. İnsan hakları insanın doğdu ve yaşadığı medeniyet ile ölçülmesinin yanlış olduğu kanaatini taşımaktayım. Ama günümüz çağında çoğu gelişmiş diye adlandırdığımız ülkelere bu evrensel hakkı böyle kendi çıkar ve menfaatine göre yönlendirme yapmaktadır. Bu durumda dünya üzerinde gıda ve beslenme gibi temel haklarda dahi eşitsizliğe yol açmaktadır. Bu durum kendi ürettikleri ve evrensel insan hakları bildirgesiyle de uyuşmamaktadır.

2. İnsan haklarının öğreniminin önce ailede başlaması gerektiğini ve gelişimi ile de okullarda pekiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. İlk ve orta öğrenim kurumlarında bu hakların çocuklara daha iyi anlatılması ve uygulanması konusunda eğitimcilerin takibinin düzenli olarak yapılması yine bununla ilgili tespitlerin yerinde yapılması daha geçerli olacaktır.

3. Yukarıda da belirttiğim gibi eğitimin önce aileden başladığını hepimiz çok iyi bilmekteyiz. İnsan hakları konusunda ise ailede yeterli bir alt yapı yoksa bu durum bu konu için yetersiz olacaktır. O yüzden aile bireylerinin de bu hakların neler olduğunu öğrenmesi, öğretmesi ve uygulayıp uygulatması daha kolay olacaktır.

4. Ülkemizde insan haklarının tam olarak bilinmediğini ve öğretilmesi gereken temel haklardan olduğunu düşünüyorum. Ama her geçen gün bu haklar için insanların daha bilgili olduğunu görüyoruz. Bu konuda meclisteki İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Sayın Hakan Çavuşoğlu Bey'in emeklerini de göz ardı edemeyiz.

5. İnsan haklarının korunmasında bireyin önemi büyüktür. Her bir birey bu hakları bilip gözetmesi ve öğretmesi de bu koşulların iyileştirilmesinde etkin rol alacaktır. Her bir birey bu konu ile ilgili üstüne düşeni yaptığında inanın yeryüzü biz insanlar için daha güzel anlamlı ve yaşanabilir olacaktır.

6. İnsan haklarının gelişiminde ülkemizde eskiden gelen bir takım öğretilerin öncelikle değişmesi ve bu değişimin birey ve aileden başlaması gerektiğini düşünüyorum. İnsan

haklarının gelişmesi için öncelikle şahsi düşünce adalet gibi temel kavramın sağlanmasını, mağduriyetlerin giderilmesini bir veya birkaç kişiye göre adaletin sağlanmayacağını ve bunun değişmesi gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca eğitim müfredatında bununla ilgili çalıştay ve çalışmalar yapılması gerekir.

7. STK'lerin artması tabii ki fayda sağlayacaktır. Lakin STK'lerin belli başlı bildirge veya haklar üstünde çıkarlarını gözetmeden vazgeçmeleri ve bireysellikten de dönmeleri gerekmektedir. Bireysel değil de toplumsal olduğunda daha faydalı olacaktır.

8. İnsan hakları gerçekten insanın hakkına sahip çıktığında da anlamlı olacaktır. Ama ne yazık ki insan haklarının uygulanması konusunda çok büyük eksikler olduğunu, bu eksiklerin insanların kendi haklarını daha içgüdüsel olarak kendi aramasına sebebiyet vermektedir. İnsan haklarının olmadığı yerlerde insanlar hakları olmayanı hakmış gibi görmeye devam eder. Bu yüzden eğitim ve adalet gibi ana kavramların daha uygulanabilir olması gerekmektedir.

KATILIMCI LÖMH 4 (O. D)

1. İnsanın insani yani yaratılış icabı evrensel ve temel birtakım vazgeçilemez haklar içerdiği en başta da yaşama (tabii insana yaraşır şartlar ve sistemler altında) hakkı olmak üzere (yaşam hakkı), özgürlük vb. konulardaki gereklilikleri talep etme ve bu konularda bağlı olduğu sistemin üzerinde evrensel temel kurallar çerçevesinde korunması geliştirilmesini zaruri bir hak olarak düşünüyorum.

2. Hayır.

3. Aile toplumun temel taşı ve çekirdeğinin oluşturduğu içindir ki sağlıklı toplumun sonucu olarak sağlıklı bireylerin içinde buldukları aile toplumun insanlık ve saygı konulu diğer bireylerle etkileşimlerinin geliştirilmesi, öğrenilmesi yolunda kaçınılmaz olarak gerekli ve önemli buluyorum. Aile fertlerinin yol göstericiliği kılavuzluğu toplumla kaynaşacak olan yeni yetişkinler, gençler adına en sağlıklı eğitim ve hazırlanma evresi olarak çok önemli rol oynadığını düşünüyorum.

4. Doğaldır ki bugünkü insan hakları kapsamı veya bireylere sağladığı güç geçmişe oranla daha kuvvetlenmiş olsa da maalesef ki hâlâ gelişmiş ülkelere nazaran çok yetersiz ve geride kalmış buluyorum.

5. İnsan haklarının korunmasındaki bireye düşen ilk görev ve en önemli ilk önce konu ile alakalı bilgisi sahibi olması, birey olarak haklarını bilmesi talep etmesi ve ondan sonra da ikinci önemli görevi bu konuda örgütlenme iradesine sahip olup talep etmesi sorumlu birimler nezdinde haklarının korunması ve sağlanması için bilinçli örgütlü şekilde oluşumlar kurulabilmesi bireyin konuyla alakalı ilgi ve bilgi düzeyi ile alakalıdır.

6. İnsan haklarının gelişimi için öncelikle ülkemizde demokrasi ve özgürlük kavramlarının sağlanması uygulanması. Temel olarak bireyi ve bireyin eğitimi başta olmak üzere sosyal duyarlılığının artırılması için çalışmaların artarak devam etmesi gerekir.

7. STK'lerin düzenli, örgütlü olarak var olması bireyin yalnızken göstermediği tepki etkileşim bilinç talep gibi haklarının ifade edilebilmesi için kurumsal bir güç ve daha kapsamlı evrensel amaçlar doğrultusunda bireyleri toplu olarak doğru ve sadece amacı doğrultusunda varlığı gerekli toplumların gelişmesinde de öncü rol oynayacağını düşünüyorum.

8. Ülke ve toplumların gelişimi öncelikle bireylerin yani temel haklara sahip olabilmeleriyle orantılı olduğu için birey nezdinde toplumu geliştirebilmesi için insan haklarının korunması ve geliştirilmesi zaruret gerektirmektedir.

KATILIMCI LÖMH 5 (A. A)

1. Hiçbir yönetim sisteminde teorik olarak var ama uygulamada ise yok.
2. Hayır.
3. Hayır. Bilmediği bir konu hakkına görev alırsa başarı beklenemez.
4. Maalesef ülkemizde insan hakları yoktur. Çünkü kraldan çok kralcı düşüncesi hâkimdir.
5. Bireyde inanç olması gerekir ki insan haklarını korusun. Maalesef bireyde paradan başka bir inanç yok.
6. İnsan haklarının gelişmesi için “komşusu aç iken tok yatan bizden değildir.” İnancı verilmedikçe bir şey yapamazsınız.
7. İnsanların inancını arttırır. İnanç derken din değil sosyal eşitlik hak, hukuk, adalet ve vicdandan bahsediyorum.
8. Uygulanmadığında toplum paranın esiri olur ve tarihte olduğu gibi acımasız krallar, padişahlar ve “ben yaptım oldu.” diyenler meydana gelir.

KATILIMCI LÖMH 6 (Z. G)

1. İnsanların düzgün ve makul saygı içerisinde birbirleriyle yaşaması için gerekli uyulduğu uygulandığı sürece denir.
2. Ben şahsım adına burada Türkiye’de okumadım. Ama çocuklarımdan gördüğüm kadarıyla yetersiz.
3. Ailelere bence kesinlikle iş düşüyor. Sonuçta her şey okula yüklenemez.
4. Bence eskiye nazaran insan haklarına daha çok özen ve saygı gösteriliyor.
5. Karşılıklı saygı ve hoşgörü bence temel unsur.
6. Toplumumuza uygun bir yapı ve düzgün bilgilendirme. Çocuk yaşlardan itibaren düzgün eğitim ve bilinçlendirme.
7. Birbirlerine zıt açıklamalar yapmadıkları sürece ve iş birliği içinde çalıştıkları sürece ülkemizde eksik görülen ve düzelmesi gereken konuları hızlı biçimde yürürlüğe sokabilirler.
8. Kaos ortamı, iç huzursuzluk, eşitsizlik.

KATILIMCI LÖMH 7 (P. K)

1. İnsan hakları, toplum içerisinde yaşayan bireylerin arasında adaleti sağlamak ve temel hak ve özgürlüklerini kapsayan yazılı kurallardır.
2. Bilgilerinin eğitim gördüğüm okullarda edindim ancak bu konuda verilen eğitimi yeterli görmüyorum.
3. Çocuklukta ve tüm eğitim hayatında ailenin görevi vardır. İnsan haklarının öğrenilmesinde de ailelerin görevi vardır.
4. Tüm dünya internetin ilerlemesi ile birlikte birbirinden haberdar olmakta bu sayede ülkemizde insan haklarının geliştiğini düşünüyorum.
5. İnsan hakları konusunda araştırma yaparak bilgi edinmeli edindiği bilgilerin doğruluğuna emin olmalı. Yasal haklarını öğrenmelidir.

6. Bu konuda başta devletin belli bakanlıkları çalışma yaparak desteklemeli ve okullarda daha derin bilgi sahibi öğrenciler yetiştirilmeli. Kamu spotu yayımlanarak dahi halk bilgilendirilebilir.

7. STK'lerin artması mutlaka olumlu fayda sağlayacaktır ancak bunların denetimlerinin de özerk kuruluşlar tarafından yapılması gerekmektedir.

8. İnsan haklarının uygulanması etnik geleneklerle ters düşmesi durumunda sorunlar yaşanabilir.

KATILIMCI LÖMH 8 (K. P)

1. İnsan hakları evrensel hukuk içerisinde düzenlenmiş eşitlik ve adalet diye. Fakat senin insan olarak hakkın otoritenin sana uygun gördüğü kadar. (Tabii böyle olmamalı.)

2. Hayır. Çevremde insan haklarının neler olduğunun farkında bile değil.

3. Evet.

4. Siyasi otoritenin hukuk kurallarına bağlılıkta asla ödün vermeden Toplumla örnek olmalarını eğitim seviyesinin bilinçli ve gerçek manada yükselmesi gerektiğini düşünüyorum.

5. Çevresindeki kişileri bilinçlendirerek haklarını ona anlatıp hukuki zeminde yönlendirmesi görevi düşüyor.

6. Balık baştan kokar. Siyasi yöneticilerin ve siyaset yapan muhalefet partilerinde samimi ve dürüst olmayanlara oy verenlerin bilinçlendirilmesi, eğitimi ve kullandığı oyun önemi öğretilerek başlanıp köklü bir devrim yapılmalı.

7. Bireyde farkındalık yaratarak insan hakkı ihlali olan herhangi bir konuyu gündemde tutup kişiye hukuki yardımda bulunabilirler.

8. Her şey bir cinnete bakar. Sınıfsal ayrılıklar oluşur. Eşitlik, adalet, hukuk, düzen diye bir şey kalmaz. Kirli toplum oluşur. Üstünlerin hukuku, ilk cümleme kadar sürer ve herkes zarar görür. Gemi batar.

KATILIMCI LÖMH 9 (S. T)

1. Her insanın doğduğu andan itibaren ve sadece insan olmasından ötürü sahip olduğu, devredemediği, vazgeçilmez, olmazsa olmaz haklardır. Bu konuda BM İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında düzenlenen ve belirtilen haklar kategorize edildiğinde son derece yerinde ve isabetli haklarıdır. (Günümüzde daha çok genişletilmesi söz konusudur.)

2. Ben bu soruya sadece hayır demek istiyorum.

3. Elbette ki bireyin ilk eğitim öğretimi ebeveynleri tarafından başlar. Dolayısıyla bu konuda da birey nasıl ki konuşmasını, yürümesini, yemek yemesini, tuvaletini yapmayı ilk olarak çekirdek ailesinden öğreniyorsa insan hakları konusunda da ilköğrenimini kendi ebeveynlerinden öğrenmesi gerektiğini düşünüyorum.

4. Bu konuda ülkemizin dünya ülkeleriyle karşılaştırıldığında çok daha iyi olduğu durumda olduğu kanısındayım. Burada sizlere bunun dini, politik ve sosyal örneklerini yapacak değilim. Lakin özellikle son 20 yıldaki anayasal özgürlükler insanların yaşam tarzına, inanç biçimine, giyim tarzına yönelik tanınan serbestlikler ve bu konudaki adımlar zaten bunu teyit etmiştir. Ayrıca bildiğiniz üzere ülkemiz Avrupa ülkelerinin yanı sıra tarihte ilk seçme seçilme hakkını kadınlara Avrupa ülkelerinden önce tanıyan ülkedir.

5. Öncelikle bu konuda yani birey kendi hakları konusunda bir malumat sahibi değilse kendi haklarını enine boyuna bilmiyorsa doğar doğmaz sahip olduğu haklardan bîhaberse takdir ederisiniz ki böyle bir bireyden insan haklarını koruması noktasında pek bir şey beklemek mümkün olmayacaktır. Tabii her birey başkasının özgürlük alanını işgal etmedikçe başka bir bireyin hakkını gasp etmedikçe aslında tek başına bu davranış dahi bireyin insan hakları konusunda sağladığı büyük katkıdır.

6. Ben bu konuda yukarıda söylemiş olduğum üzere ülkemiz açısından bu hususta çok kötümser, karanlık bir tablo çizenlerden değilim. Sadece bu konuda farkındalık yaratabilmek için çalışmalar yapılabilir. Örneğin okullarda bu dersin saati arttırılabilir. Bu konuda her yaştan bireye halk eğitim merkezlerinde ders verilebilir vs.

7. STK'lerin artması başta insan hakları konusundaki savunucu nüfusun artmasını sağlar. Farkındalık yaratmaya yardımcı olur. Ayrıca panel, sempozyum, açık oturum gibi aktivitelerle bunların da sayısının artmasıyla toplum nazarında bilinçlendirme daha da artar.

8. Böyle bir durumda herhalde kimse yaşayamaz. Nefes alamaz duruma gelirdi. Bu sorunuza ben uzatmadan çok kısa ve net bir cevap vermek istiyorum. İnsanın doğuştan sahip olduğu bu hakların uygulanmaması durumunda kaos, ölüm, felaket, yani kısaca dünyanın sonu gelir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde bulgulardan hareketle elde edilen sonuçlar ortaya çıkarılmış, daha önce bu konuda yapılmış çalışmalar ve konu ile ilgili yayınlar göz önünde bulundurularak tartışılmıştır. Araştırma konusuyla ilgilenenlere, bu konu üzerine çalışma yapmak isteyenlere bilgi vereceğine ve konu hakkında rehber olacağına inanılan düşüncelere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

Soru 1: İnsan hakları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Okuma yazma bilmeyen H/T verdikleri cevapların yorumu: Adalet, özgürlük ve çalışmanın ilk akla gelen kavramlar olduğunu düşünmektedirler. Bir sorun durumunda mahkemeye başvurabilme olarak gören katılımcılar da vardır.

İlköğretim Mezun olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Bu soruya katılımcılar, insanların tamamı için temel bir hak olduğu, adaleti, düzeni ve birliği temsil ettiği yönünde görüş bildirmiştir. Ülkemizdeki tüm insanlar için hukukun vazgeçilmez olduğunu beyan etmişlerdir. İnsanların mağduriyetinin engellenmesi, fırsat eşitliğini sağlanması ve daima sürdürülmesi gereken bir olgu olarak tanımlanmışlardır. İnsanların onurlu bir şekilde yaşayabilmesinin temel taşlarından birisi olarak görmüşlerdir.

Lise Mezunu olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Tüm bireylerin temel hakkı olduğunu düşünmektedirler. Eşitlik ve adalet ile doğru orantılı olması gerekmektedir. Tüm insanlık için olmazsa olmaz haklardanır. Bazı katılımcılara göre saygı ve sevgini temelidir. İnsanlara özgüven aşıl原因an temel bir ihtiyaçtır. İnsanlar arasında dil, din, ırk, renk veya mezhep fark etmeksizin olması gereken bir haktır. Fakat yeterince uygulanamamaktadır. Kısıtlamaların olduğu bir toplumda daima eksik kalacağını düşünen katılımcılar mevcuttur.

Lisans/Önlisans Mezunu H/T verdikleri cevapların yorumu: İnsanların yaratılışı gereği insana yaraşır şartlar altında evrensel ve vazgeçilmez haklarını kapsamaktadır. İnsan hakları evrenselidir. Bireylerin doğduğu ve yaşadığı medeniyet ile ölçülemez bir kavramdır. Yaşama ve barınma haklarına sahip olunması aynı zamanda özel hayatın gizliliğinin de korunması olduğunu düşünen katılımcılar vardır. Bu haklara müdahale edildiğinde de gerekli yaptırım uygulanmalıdır. Sağlıklı gıda ve beslenme gibi temel haklarda eşitsizliğe uğramamaktır.

Soru 2: İnsan haklarının öğrenilmesinde okullarda verilen eğitimi yeterli görüyor musunuz?

Okuma yazma bilmeyen H/T verdikleri cevapların yorumu: 3 katılımcının 2'si yeterli görürken 1'i yetersiz gördüğünü ifade etmiştir. Kültürel konuların, ahlâkın ve dini bilgiler eğitiminin daha da fazla öğretilmesini istemektedirler.

İlköğretim Mezun olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Katılımcılardan 4 tanesi bu soruya olumsuz cevap vermiştir. İnsan hakları konusunda okullarda verilen eğitimi yeterli görmemişlerdir. Onlara göre verilen eğitimlerin sayısı ve niteliği artırılmalıdır. İnsanların öncelikle kendi haklarından daha sonra birlikte yaşadıkları insanların hak ve özgürlüklerinden bî-haber olduklarını beyan etmişlerdir. Eğitimin aileden başladığını ifade ederek insan hakları konusunda önce ailelerin bu konuya eğilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Okullarda bu konuda verilecek eğitimlerin sayılarının artırılmasını istemişler, toplumumuzun bu şekilde daha da ileriye gidebileceğinin vurgulamışlardır.

Lise Mezunu olan H/T verdikleri cevapların yorumu: katılımcıların büyük bir bölümünün bu soruya olumsuz yanıt verdiğini görüyoruz. Okullarda verilen eğitimin artırılması gerektiğini düşünmektedirler. Yurt dışındaki uygulamalara göre ülkemizdeki eğitimi az bulmaktadırlar. Müfredata bu konun eklenmesini ve uzun yıllar da devam etmesini isteyen katılımcılar mevcuttur. Bazı katılımcılara göre hak arayış anlayışımızda da sorunlar bulunmaktadır. Aile ve çevresi kötüyse bireyin bu konudaki anlayışı da gelişmeyecektir. Katılımcılardan birisi de okullarda verilen insan hakları eğitimini yeterli görmektedir.

Lisans/Önlisans Mezunu H/T verdikleri cevapların yorumu: katılımcıların tamamına yakını okullarda verilen insan hakları eğitimini yeterli görmemektedir. Hukuki uygulamaların yeterli ve adil bir düzeyde olmadığını düşünen katılımcıya göre bu sorun atlatılmadan gelişme olmayacaktır. İlk ve orta öğretim kurumlarında bu hakların bireylere daha iyi anlatılması ve uygulanması ile eğitimcilerin takibinin düzenli olarak yapılması gerektiğini düşünen katılımcılar bulunmaktadır. Türkiye'de eğitim görmeyen ir katılımcı ise çocuklarının aldığı eğitimden yola çıkarak okullardaki eğitimi yeterli görmemektedir.

Soru 3: İnsan haklarının öğrenilmesinde ailelerin görevi olduğunu düşünüyor musunuz?

Okuma yazma bilmeyen H/T verdikleri cevapların yorumu: Ailede verilecek eğitimin olumlu olduğunu düşünmektedirler. Güzel ahlâk ve sevgi içerisinde eğitim verilebilir düşüncesi hâkimdir.

İlköğretim Mezun olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Katılımcıların tamamı ailelerin insan hakları konusunda çok önemli görevler üstlenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Onlara göre de eğitim ailede başlar. Ailenin insan hakları konusunda bilinçlenmesinin ve çocuklarına da bu anlamda destek vermek istemektedirler.

Lise Mezunu olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Birçok katılımcıya göre ilk eğitim ailede başlamaktadır. Kentli ile kırsalda yaşayan insanların birbirine olan ihtiyaçlarının öğrenilmesi dahi ailede başlar. Burada en büyük pay aileye düşmektedir. Çocukların yaşlarının küçük olmasının bu eğitimde işi biraz zorlaştırdığını düşünen katılımcılar mevcuttur. Tüm insanlara ve tüm canlılara karşı sevgi ve saygı çerçevesinde yaklaşılmalıdır. Katılımcıların tamamı, insan hakları eğitiminin öncelikle ailede başlaması gerektiği konusunda hemfikirdir.

Lisans/Önlisans Mezunu H/T verdikleri cevapların yorumu: Katılımcıların tamamına yakını bu soruya ailenin insan hakları konusunda rol model olacağını düşünmektedir. Bir katılımcı ise bu görüşe katılmamaktadır. İl eğitim ailede başlar. Sağlıklı bir birey ve toplum için ailede verilen eğitimin büyük önemi vardır. Ailelerin yol gösterici olması gerekmektedir. Aile bireylerinin de bu konuyla alakalı gerekli eğitimi alması ve donanımlı olması gerektiğini düşünen katılımcılar bulunmaktadır. Bu şekilde kendi çocuklarına iyi eğitim verebilirken çocukları okulda veya sosyal ortamlarda arkadaşlarına iyi örnek olabilecektir.

Soru 4: Ülkemizde insan haklarının gelişimi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Okuma yazma bilmeyen H/T verdikleri cevapların yorumu: 2 katılımcı gelişmekte olduğunu düşünürken 1 katılımcı bu soru hakkında görüş bildirmemiştir.

İlköğretim Mezun olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Ülkemizde bu sorun hakkında daha fazla kanun çıkarılması gerektiğine inanmaktadırlar. Bu gelişimin olumlu yönde ilerlediğini düşünüyorlar. Geçmişe nazaran daha iyi bir seviyeye gittiğimizi belirten katılımcılar da mevcuttur. Ama yeterli göremeyen katılımcılar da bulunmaktadır.

Lise Mezunu olan H/T verdikleri cevapların yorumu: katılımcıların bazıları Türkiye’de insan haklarının gelişimi konusunda yeterince iyi olmadığını, bu aşamada daha gidecek yolumuz olduğunu ifade etmiştir. Eskiye nazaran gelişim gösterdiğimizi düşünen katılımcılar bulunmaktadır. Cezaevi şartlarının insan haklarına bakış açısını değiştirdiğini ifade edebiliriz.

Lisans/Önlisans Mezunu H/T verdikleri cevapların yorumu: İnsan haklarının gelişiminin Batılı ülkelere göre henüz istenilen seviyelere gelmediğini düşünen katılımcılar vardır. Önceki yıllar göre gelişim gösterdiğimizi düşünmektedirler. TBMM İnsan Hakları Komisyonunun yaptığı çalışmaları buna örnek göstermektedirler. Düşünce özgürlüğü başta olmak üzere önemli çalışmaların yapılmasını istemektedirler. Cezaların daha adil insan onuruna yakışır şekilde olması önemlidir. Bir diğer önemli konu bireylerin birbirine olan saygısıdır. Herkes kendi hak ve özgürlüklerini bilip karşısındaki bireye de o şekilde davranırsa bir sorun kalmayacaktır.

Soru 5: İnsan haklarının korunmasında bireye nasıl bir görev düşüyor?

Okuma yazma bilmeyen H/T verdikleri cevapların yorumu: Sorumluluklarını yerine getirerek ve daha çok çalışarak üzerlerine düşen görevi yerine getireceklerine inanmaktadırlar.

İlköğretim Mezun olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Toplumun tamamını ilgilendiren bir konuda bireylerin tek başına etkili olabileceğine inanmayan katılımcılar vardır. Bireylerin kendilerini geliştirmelerine ve kendi haklarını korudukları gibi başkalarının hakkına da saygı göstermelerini vurgulamışlardır. Sivil toplum kuruluşları ile daha geniş kitlelere ulaşılacağını düşünen katılımcılar bulunmaktadır. Karşılıklı hoşgörü ve saygı çerçevesinde yaşamının bireye düşen önemli bir görev olarak görmektedirler.

Lise Mezunu olan H/T verdikleri cevapların yorumu: İnsanların haklarına, malına ve canına öncelikle kendi malı, canı gibi sahip çıkması gerektiğini ifade etmektedirler. Eğitim seviyesinin düşük olduğunu düşünen ve yeteri kadar kitap okumayan toplumun gelişme gösteremeyeceğini düşünmektedirler. Öncelikle başkalarının haklarına saygı gösterilmeli ki insanlar da kendi haklarını koruyabilsin düşüncesi, katılımcıların büyük çoğunun fikrini oluşturmaktadır. Bu soru özelinde katılımcılarda empati duygusunun ağır bastığı görülmektedir.

Lisans/Önlisans Mezunu H/T verdikleri cevapların yorumu: Öncelikle birey kendi haklarını bilmeli ve korumalı daha sonra başkalarına arşı saygılı davranmalıdır. Aynı zamanda diğer bireylere de bu konuda örnek olabilmelidir. Tüm bireyler bu konuda üzerine düşeni yapmalıdır. Üzerine düşeni yaparken edinilen bilgilerin doğru olduğundan da emin olunmalıdır.

Soru 6: İnsan haklarının gelişimi konusunda ülkemizde neler yapılabilir?

Okuma yazma bilmeyen H/T verdikleri cevapların yorumu: Eğitim verilmesini istemektedirler. Nafakanın kaldırılmasını isteyen katılımcılar vardır. 1 katılımcı ise görüş bildirmemiştir.

İlköğretim Mezun olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Öncelikle TBMM bu konuda çalışmaların yapılabileceğini belirtmişlerdir. Sivil toplum kuruluşları ile siyasi partiler de ortaklaşa çalışmalar yürütebilirler. Araştırmanın da konusu olan ceza infaz kurumlarında kalan bireylere eğitim verilebilir. Küçük yaşlardan itibaren okullarımızda çalışmalar yapılabilir. Bazı katılımcılara göre de mevcutta yapılan çalışmalar yeterlidir.

Lise Mezunu olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Televizyonlarda kısa filmler izlettirilmeli ve broşür, görsel ve işitsel iletişim araçlarıyla halkın bilinçlendirilmesini isteyen katılımcılar vardır. TBMM İnsan Hakları Komisyonunun daha da geliştirilmesi ve yerel yönetimlerle de iş birliği içerisinde çalışmasını tavsiye eden katılımcılar bulunmaktadır. Okullarla ve STK'lerle çalışılmalıdır. Okullarda bu konuda zorunlu dersler müfredata eklenmeli görüşünü savunmaktadırlar. Mahkemelerde bir jüri heyetinin olmasının insan haklarının gelişimi konusunda olumlu bir adım olacağı düşünülmektedir.

Lisans/Önlisans Mezunu H/T verdikleri cevapların yorumu: Kamu spotlarıyla toplumun bilinçlendirilebileceğini düşünen katılımcılar bulunmaktadır. İlköğretim kademesinden itibaren düzenli bir şekilde eğitim verilmelidir. Demokrasi, adalet ve özgürlük kavramlarının içinin doldurulması ve tam anlamıyla uygulanması gerekmektedir. Sosyal duyarlılığın artırılarak çalışmaların sürekli hâle getirilmesini gerektiğini düşünen katılımcılar mevcuttur. Mağduriyetlerin giderilmesi, ayrıcalıklı bir adalet sisteminin olmamasını düşünen katılımcılar bulunmaktadır. Konferans, panel gibi etkinliklerle toplumun geniş kesimlerine ulaşılması gerektiğini düşünmektedirler.

Soru 7: İnsan hakların konusunda çalışan çeşitli STK'lerin artması insan hakları konusunda nasıl bir fayda sağlayabilir?

Okuma yazma bilmeyen H/T verdikleri cevapların yorumu: Dernek ve STK'lerin artması olumlu sonuç doğurabilir. 1 katılımcı bu soru hakkında bilgisi olmadığını ifade etmiştir.

İlköğretim Mezun olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Bu STK'lerin artmasının ve faaliyetlerinin daha fazla bireye katkı sunacağını düşünmektedirler. Katılımcılara göre diyalog katkı sunacaktır. Görsel ve işitsel iletişim araçlarıyla STK'lerin insanları eğitebileceğini vurgulamışlardır. Bu şekilde daha fazla kitleye ulaşılabilme imkânı doğacaktır. Katılımcıların geneli, STK'lerin artmasının topluma ve insan haklarına katkı sunacağı düşüncesindedirler.

Lise Mezunu olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Somut adımlar atılması anlamında STK'ler fayda sağlayabilir. Batılı, gelişmiş ülkelerin yanında ülkemiz de yer alabilir. Toplumda farkındalığın artırılması konusunda şüphesiz katkı sunacağını düşünen katılımcılar bulunmaktadır. Bu görüşü savunan katılımcılara göre hemen, hızlı bir gelişme göstermese dahi gelecekte olumlu gelişmelere vesile olacaktır. Ceza infaz kurumunda oldukları için bu konu üzerine çalışan STK'lerin çalışmalarını takip edemeyen katılımcılar bulunmaktadır. Bu katılımcılar görüş bildirmemiştir. STK'lerin çalışmalarının ya da sayısının artmasının topluma bir fayda sağlamayacağını düşünen katılımcılar da mevcuttur.

Lisans/Önlisans Mezunu H/T verdikleri cevapların yorumu: STK'lerin artması, katılımcıların tamamı tarafından olumlu karşılanmaktadır. STK'ler toplumda farkındalık yaratarak insanların bilinçlenmesini sağlamaktadır. Bazı katılımcılara göre de iş birliği içerisinde çalışmaları gerekmektedir. STK'lerin örgütlü bir şekilde var olmaları, bireyin tek başına gösterdiği mücadeleden daha başarılı olacağına inanan katılımcı bulunmaktadır. Bu da toplumun gelişmesini sağlayacaktır. STK'lerin artması bu konuyla ilgili çalışacak bilinçli grupların oluşmasına da katkı sunacaktır.

Soru 8: İnsan hakları uygulanmaması durumunda ne gibi sorunlar ortaya çıkabilir?

Okuma yazma bilmeyen H/T verdikleri cevapların yorumu: Haksızlık ortaya çıkabilir. Suç oranlarının artmasına, kaosa meydan vermesine neden olabilir. Yapılan çalışmaların boşa gidebileceğini düşünmektedirler.

İlköğretim Mezun olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Toplumda huzur kalmayacağını düşünmektedirler. Saygı ve sevginin ortadan kalkmasına yol açar ki bu da toplumun birlikte yaşama kültürünü ve mutluluğunu elinden alabilir. İnsan haklarının bireyin huzur ve mutluluğu için olmazsa olmaz bir olgu olarak kabul edilen katılımcılar bulunmaktadır. Kitlelerin ülkemize olan bakış açısının değişebileceğini düşünmektedirler. Uluslararası kamuoyu da bu durumu hoş karşılamayabilir. Önüne geçilemeyecek sorunlar doğabilir. Bazı katılımcılar, insan haklarının uygulanmamasının yoksulluğa da neden olabileceğini belirtmektedir. Hak, adalet ve özgürlük kavramlarının yok olabileceğini ifade etmektedirler. Güçlünün zayıfı, zenginin fakiri sömürebileceğini vurgulanmıştır.

Lise Mezunu olan H/T verdikleri cevapların yorumu: Katılımcıların bazıları toplumsal sorunların ortaya çıkabileceğini düşünmektedir. Sosyolojik anlamda problemler yaratabilir. Kanıksanmış olması nedeniyle zarar verebilir düşüncesini savunan çalışmacılar bulunmaktadır. İnsanlar arasında kutuplaşmaya neden olabileceği gibi toplumun huzurunu da bozacaktır. Suç oranının yükseleceğine ve kaosa neden olabileceği görüşünü de savunulmaktadır. Çıkar çatışmalarına, birlik ve beraberliğin bozulmasına neden olabilir.

Lisans/Önlisans Mezunu H/T verdikleri cevapların yorumu: İnsan haklarına yeterince uygulanmadığı zaman insan onurun ayaklar altına alındığını ve insanların temel hak ve hürriyetlerinden yoksun kaldığını düşünmektedirler. Eşitsizlik ve kayırmacılık ortaya çıkacaktır. Sınıf farkları, ezilenler, hor görülenler ortaya çıkabilir. Adalet kavramı büyük yara alacaktır. Dikta rejiminin oluşmasına neden olabileceğini düşünen bir katılımcı da vardır. Bireylerin temel hak ve özgürlüklerini kaybedebileceği belirtilmiştir. Ülkemizde uygulama anlamında sıkıntılar olduğu bunun da insanların kendi haklarını kendilerinin aramasına sebebiyet vermesine yol açacaktır.

5.2. Sonuç

Bu araştırmada, ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü tutukluların aldıkları eēitim sayesinde insan haklarını kendilerince nasıl algıladıklarını, kendi haklarına nasıl yaklaştıklarını ve bu haklar karşısında kendilerini nasıl konumlandırıdıklarını ortaya koyarken, aynı zamanda eēitim durumlarının insan haklarının yaşam düzeylerini etkileyip etkilenmediēini belirlemeye amaçlanmıştır.

Bulgulara göre, araştırmada ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü tutukluların insan haklarına bakış aēısına ilişkin görüşler ele alınmıştır. Araştırmada elde edilen veriler neticesinde; *hükümlü tutukluların insan hakları algısı, ülkemizde insan haklarının durumu, insan haklarının ihlali sonucu muhtemel durumlar, insan haklarının ērenme Şekilleri, insan haklarının gelişimi iēin yapılan çalışmalar* kategorilerine ulaşılmıştır.

Hükümlü tutukluların insan hakları algısı kategorisi altında *hak olarak görme, hukukun bin parçası, onurlu yaşam* kodlarına ulaşılmıştır.

Ülkemizde insan haklarının durumu kategorisinde yeterince iyi deēil, gelişmekte kodlarına ulaşılmıştır. Ülkemizde insan haklarına yönelik çalışmaların yapılması ve bu konuya yönelik girişimlerde bulunulması ülkemizin aslında insan haklarına ne kadar önem verdiēini göstergesi olarak görülüyor. Katılımcıların oēunluēunun ülkemizde insan haklarının durumunu gelişmekte olduēunu görüşüne vurgu yapmışlardır.

İnsan haklarının ihlali sonucu muhtemel durumlar kategorisi altında *kaos, eēitsizlik ve kayırmacılık, sosyolojik, kutuplaşma* kodlarına ulaşılmıştır. Bu kategorideki görüşlerin genel olarak insan haklarının ihlali sonucunda ülke iēerisinde kaosun ıkacaēı bunula birlikte insanlar arasında eēitsizlik, kayırmacılık ve kutuplaşmaların olacaēı görüşüne vurgu yapılmıştır.

İnsan haklarının ērenme Şekilleri kategorisi altında *ailede, okulda* kodlarına ulaşılmıştır. Katılımcıların genel oēunluēu temel eēitimin ailede bařladıēını vurgulayıp daha sonrasında ise okullarda verilecek eēitim ile insan haklarının ērenildiēi vurgusunda bulunmuşlardır.

İnsan haklarının gelişimi iēin yapılan çalışmalar kategorisi altında *STK"lar, TBMM alışmaları, kamu spotu, çeşitli etkinlikler* kodlarına ulaşılmıştır. Kategori altındaki kodlara baktıēımızda hükümlü tutukluların insan haklarına yönelik yapılacak çalışmaların yapılması

gerektiğini, yapılacak etkinliklerin tüm kamu organlarını kapsadığını bunların içerisinde STK'ların, TBMM çalışmalarının, toplumda yer edinen kişilerce hazırlanacak olan kamu spotlarıyla çalışmaların daha etkili olacağını, konferans, sempozyum ve çalıştaylar gibi insan haklarını içeren etkinliklerin yapılması yönelik görüşler ifade etmişlerdir. Araştırmada elde edilen veriler neticesinde katılımcıların her eğitim kademesi sonunda aldıkları eğitim neticesinde insan haklarına yönelik sorulara daha çok sosyal hayatlarındaki durumları göz önünde bulundurarak cevapladıkları, bazıları tam anlamıyla insan haklarının onlar için ne ifade ettiğini bilmediği, bazıları ise aileden ve yetiştiği ortamın insan haklarına yükledikleri kavramlar kadar bilebildiklerini sorulan sorular neticesinde cevaplamıştır. Sonuç olarak bireyin temelde aileden başlayarak ilkokul, lise, yükseköğrenim ve bir yaşam boyu devam öğrenim serüveninde sahip olduğumuz temel haklarımıza bakışımız daima aldığımız eğitimle doğru orantılı olarak seyir etmiştir. İnsanoğlunun kendi yaşamına ait haklarını daha iyi bilmesi daha bilinçli bir birey olarak yaşamda yer edinmesine katkıda sağlayacak yegâne çaba eğitim ve öğrenme sürecinden kopmadan devam etmesidir. Birey ne kadar yaşamlarında işledikleri suç ve suçlardan ötürü özgürlüklerinde kısıtlansa da insan haklarının daima var olduğunu ve yer, zaman koşulları ne olursa olsun bireyi ön planda tutan bir yaklaşımın olduğunu gerek devlet, gerek bireylerin birbirlerine olan yaklaşımıyla görebiliyoruz.

5.3. Öneriler

Çalışmamızın sonucunda elde edilen bilgiler ışığında aşağıda çalışmamıza yönelik geliştirilen öneriler aşağıda sıralanmıştır.

1. Ceza infaz kurumlarında her kademedeki bulunan hükümlü ve tutukluya eğitim düzeyi ve diğer hallerine bakılmaksızın insan hakları hakkında temel eğitimler verilmeli aynı zamanda bunun yanı sıra hak arama, demokrasi kavramının anlamı, insan hakları konularında eğitim verilip gelişmelerine katkı sağlanmalıdır.
2. Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluya yönelik insan hakları ile ilgili temaları olan konferans, seminer, tiyatro, video ve film gibi etkinlikler düzenlenmelidir.
3. Ceza infaz kurumları bünyesinde olan kütüphanelere insan hakları tema edinmiş yeni ve güncel kaynaklar belirli zamanlar diliminde eklenmesi sağlanarak kütüphanenin daha nitelikli hizmet vermesi sağlanmalıdır.
4. Ceza infaz kurumlarında çalışan kurum öğretmeni, psikolog ve sosyal çalışmacıdan oluşan bir ekip tarafından kurumda insan hakları bilgi düzeylerine katkı sunacak bilgi yarışmaları düzenlenmeli hükümlü tutuklulara eşit koşullarda yarışmaya katılarak eşitlik, adalet, hak ve sorumluluk bağları güçlendirilmelidir.
5. Bu çalışmada Bolvadin T tipi kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü tutukluların eğitim durumlarına göre insan haklarına bakış açısı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın kapsamı genişletilerek tüm Türkiye'deki ceza infaz kurumlarında araştırma yapılması önerilebilir. Bunun yanında açık ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlikte cezalarını infaz eden hükümlü tutuklarında insan haklarına bakış açısı noktasında çalışmalar yapılmalıdır.
6. Bu çalışmamız kapalı ceza infaz kurumunda bulunan yetişkin hükümlü tutuklulara yapıldığı için suça sürüklenen çocuk hükümlülere de insan haklarına bakış açıları üzerine araştırmalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Alkan, N. (2007). Cezaevi Ölümleri. İstanbul Barosu Dergisi, 4(81)
2. AYBAY, Rona, İnsan Hakları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2015, s. 11
3. ÇEÇEN, Anıl, (2015) İnsan Hakları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.s. 19
4. ÇEÇEN, Anıl, (2015) İnsan Hakları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015. s.26
5. ÇEÇEN, Anıl, (2015) İnsan Hakları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015. s.37
6. ÇEÇEN, Anıl, (2015) İnsan Hakları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 36
7. DEMİRBAŞ, Timur, İnfaz Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 2008, Ankara.
8. Diğer Kurum ve kuruluş İşbirliği (2024)). Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
9. Dini Rehberlik ve Manevi Hizmetler (2024)). Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
10. DOĞAN, İlyas, İnsan Hakları Hukuku, Astana Yayınları, Ankara, 2015, s. 52-53
11. Dönmezer, S. ve Erman, S. (2009). Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku (Cilt II). İstanbul: Der Yayınları.
12. Eğitim Servisi. (2024). Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
13. GÖREN, Zafer, “Temel Hakların Sınıflandırılması-Sınırlamanın Sınırları”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2007, sayı 12, s. 40
14. Gülmez, M. (2001). İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi Egemenlik İnsanındır, Ankara: TODAİE Yayınları
15. KABOĞLU, İbrahim, Özgürlük Hukuku 1, 7. Basım, İmge Kitabevi, Ankara, 2013. s.13
16. KALABALIK, Halil, İnsan Hakları Hukukuna Giriş, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018. s. 36
17. KALABALIK, İnsan Hakları Hukukuna Giriş, s.38, FLYN, Human Rights and Cultural Diversity: Rawls, Taylor, Habermas, s. 16
18. KAPANİ, Munci, Kamu Hürriyetleri, Yetkin Yayınları, Ankara, 1993, s. 14; DOĞAN, s.46
19. Kitzinger, J. (1995). Qualitative research: Introducing focus groups. Bmj, 311(7000), 299-302.
20. Konferans ve Seminerler (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
21. Konser. (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
22. Kütüphane Çalışmaları (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
23. Kvale, S. (1994). Interviews: An introduction to qualitative research interviewing. Sage Publications, Inc.
24. Merkezi Yayın Sistemi (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024

25. Mesleki ve Teknik Kurslar (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
26. Münazara ve Bilgi Yarışmaları (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
27. NOHUTÇU, Ahmet, İnsan Hakları ve Demokratikleşme, Savaş Yayınevi, Ankara, 2015, s. 6
28. Okuma-Yazma Kursları. (2024). Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
29. Othmani, A. (2003). Hapishaneden Çıkış. (Çev. I. Ergüden). İstanbul: Metis Yayınları. (Eserin orijinali 2002’de yayımlandı.)
30. Örgün Yüksek Öğretim. (2024). Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
31. Patton, M. Q. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir (Ed). Ankara: Pegem Akademi.
32. Sınav Hizmetleri (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
33. Sosyal-Kültürel faaliyetler (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
34. SOYASLAN, Doğan, Suç ve Ceza Bilimleri, Yetkin Yayınları, 2003, Ankara
35. Sportif Aktiviteler ve Turnuvalar (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
36. TANÖR, Bülent, Türkiye’nin İnsan Hakları Sorunu, BDS Yayınları, Ankara, 1994, s.13.
37. Tiyatro-Drama Etkinlikleri (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
38. Tören Anma Günleri (2024) Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
39. UYGUN, Oktay, Kamu Hukuku İncelemeleri; İnsan Hakları, Demokrasi, Hukuk Devleti, Egemenlik, İstanbul, 2013, 25
40. Yaygın Eğitim. (2024). Adalet Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.cte.adalet.gov.tr/index.html>, Erişim Tarihi: 24.05.2024
41. Yıldırım, K. (2010). Nitel Araştırmalarda Niteliği Artırma. İlköğretim Online, 9(1), 79- 92.
42. Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin

EKLER

EK 1: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Katılım Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME KATILIM FORMU

Sayın katılımcı, bu çalışma **Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü/Tutukluların Eğitim Durumlarına Göre İnsan Haklarına Bakış Açısı (Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği)** başlıklı bir araştırma çalışmasıdır. Necmettin ERBAKAN Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Çalışmada sorulara verdiğiniz cevaplar başka hiç kimse ile paylaşılmayacak ve anonimliği korunacak şekilde yalnızca bilimsel amaçlar dahilinde kullanılacaktır.

Çalışmaya katıldığınız için hepinize teşekkür ederim.

SELMAN YILDIRIM

Bu çalışmaya kendi onayım ile katılmaktayım.

Ad /Soyadı :

İmza :

SOSYODEMOGRAFİK SORULAR

Yaşınız:

18-29	
30-39	
40-49	
50-59	
60 ve üzeri	

Eğitim Durumunuz:

Okuma-Yazma Bilmeyen	
İlköğretim	
Lise	
Önlisans/lisans	
Yüksek lisans/Doktora	

Cinsiyetiniz:

Kadın	
Erkek	

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

1. İnsan hakları hakkında neler düşünüyorsunuz?
2. İnsan haklarının öğrenilmesinde okullarda verilen eğitimi yeterli görüyor musunuz?
3. İnsan haklarının öğrenilmesinde ailelerin görevi olduğunu düşünüyor musunuz?
4. Ülkemizde insan haklarının gelişimi hakkında neler düşünüyorsunuz?
5. İnsan haklarının korunmasında bireye nasıl bir görev düşüyor?
6. İnsan haklarının gelişimi konusunda ülkemizde neler yapılabilir?
7. İnsan hakları konusunda çalışan çeşitli STK'lerin artması insan hakları konusunda nasıl bir fayda sağlayabilir?
8. İnsan haklarının uygulanmaması durumunda ne gibi sorunlar ortaya çıkabilir?

EK 2: Tez Çalışması Savcılık Görüşü

T.C.
BOLVADİN
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI
Muhabere Bürosu

SAYI : 2023/5127

01/06/2023

BOLVADİN T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 31/05/2023 tarih ve 2023/1722 sayılı yazımız.

İlgi sayılı yazınız ve ekinde bulunan evrakları incelenmiş olup, Kurumunuzda öğretmeni olarak görev yapmakta olan 157742 sicil numaralı Selman Yıldırım'ın "*Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü/Tutukluların Eğitim Durumlarına Göre İnsan Haklarına bakış açısı*" konulu tez çalışması kapsamında araştırma izin talebinde bulunduğu anlaşılmakla, öğretmen Selman YILDIRIM'ın tez çalışması kapsamında ceza infaz kurumu kurallarına riayet edilmesi şartıyla, ceza infaz kurumunda gerekli araştırmaları yapması Cumhuriyet Başsavcılığımızca uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

ALPEREN KONAK
220264
Cumhuriyet Savcısı
E-imza

EKİ : İlgi sayılı yazımız ve ekleri.

Fiziki evrak GÖNDERİLMEYECEKTİR.

◆ Bolvadin CBS
☎ 0 272 612 65 65 / 1144
✉ ab271851@adalet.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi: Buğra PALIT
Zabit Katibi-271851

EK 3: Tez Çalışması Bakanlık İzin Yazısı

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

Sayı : E-57292265-204.04-799/81529
Konu : Selman YILDIRIM'ın Araştırma Talebi

09.06.2023

BOLVADİN CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi : 05.06.2023 tarihli ve B.M. 2023/3399 sayılı yazınız.

Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda öğretmen olarak görev yapan, aynı zamanda Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Programı öğrencisi olan Selman YILDIRIM'ın "*Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü/Tutukluların Eğitim Durumlarına Göre İnsan Haklarına Bakış Açısı*" konulu araştırmasını Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapma talebine ilişkin ilgi yazı ve ekleri incelendi.

Söz konusu araştırmanın yapılması; yukarıda anılan ceza infaz kurumunda, kurumun belirleyeceği gün ve saatlerde, çalışmaya katılacak hükümlü ve tutukluların bilgilendirilmesi ve bilgilendirilmiş onam formu doldurulması, **terör suçundan hükümlü ve tutukluların çalışmaya dahil edilmemesi**, kullanılan ölçek ve formlarda hükümlü ve tutukluların ad-soyad bilgilerine yer verilmemesi, araştırmanın konusuyla sınırlı kalması, **ses kaydı ve görüntü alınmaması**, çalışma sonucunun iki örneği ile CD'sinin çalışmayı yapacak kişi tarafından Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesi, araştırma sonucunun Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne izni olmaksızın yayımlanmaması koşullarıyla uygun görülmüştür.

Gereği ile ilgili kişiye ve ceza infaz kurumuna bu yönde bilgi verilmesini rica ederim.

Namık Kemal VAROL
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Hacı Bayram Mahallesi Ağah Efendi Caddesi 12/1 Altındağ/ANKARA
Telefon No : (0 312) 507 04 00 Faks No: (0312) 223 60 07
e-Posta : cte.pss@adalet.gov.tr İnternet Adresi : www.cte.adalet.gov.tr
Kep Adresi : adalet.bakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için : Sabri Haripoğlu
Şube Müdürü

Telefon No : (0312) 507 05 32

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :10/01/2025 Toplantı Sayısı:01 Karar No :2025/21
Araştırmanın Eski Başlığı	Ceza İnfaz Kurumunda Hükümlü/Tutukluların Eğitim Durumlarına Göre İnsan Haklarına Bakış Açısı (Bolvadin T Tipi Kapalı İnfaz Kurumu Örneği)
Araştırmanın Yeni Başlığı	Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü/Tutukluların İnsan Haklarına Bakış Açısı (Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği)
Sorumlu Araştırmacı	Prof. Dr. GÜNGÖR KARAUĞUZ
Yardımcı Araştırmacı	Lisansüstü Öğrenci Selman YILDIRIM
Etik Kurul Kararı	22766 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, tez başlığı değişikliğinin bilimsel araştırma etiği açısından “Uygun” olduğuna karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR
10/01/2025

Başkan

EK 5 : Tez önerisi

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-71052239-100-319148
Konu : Tez Önerisi (Selman YILDIRIM)

09.03.2023

DAĞITIM YERLERİNE

Enstitü Yönetim Kurulu'nun karar sureti aşağıya çıkarılmıştır.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

TARİH	07.03.2023
TOPLANTI	15
KARAR NO	27
KONU	Tez Önerisi (Selman YILDIRIM)
KARAR	
Enstitümüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 22830201011 numaralı öğrencisi Selman YILDIRIM ile ilgili Bilim Dalı Başkanlığı'nın 04.03.2023 tarih ve E.317229 sayılı yazısı ile ekleri görüşüldü. Adı geçen öğrencinin tez önerisinin uygun olduğuna , kararın danışmanına, öğrenciye ve Bilim Dalı Başkanlığına bildirilmesine oy birliği ile karar verildi.	
Tez Adı Türkçe	Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü/Tutukluların Eğitim Durumlarına Göre İnsan Haklarına Bakış Açısı (Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği)
Tez Adı İngilizce	Perspective on Human Rights of Convicts/Detainees Staying in Penitentiary Institutions According to Their Educational Status (Bolvadin T Type Closed Penitentiary Institution)
Danışman	Prof. Dr. Güngör KARAUGUZ

Prof.Dr. Bünyamin AYDIN
Enstitü Müdürü

Dağıtım:
Eğt. Bil. Enst. Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalına
Sayın Prof. Dr. Güngör KARAUGUZ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 8JM9-LBLO-0G1S Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.erbakan.edu.tr>

Adres: AKEF Eğitim Bilimleri Enstitüsü A1 BLOK NO:146 MERAM/KONYA Bilgi İçin :Ecir SERT
Telefon No : 0332 324 76 60 Fax No : 0332 324 55 10 Memur
e-Posta : İnternet Adresi : <http://www.erbakan.edu.tr> Telefon No:0332 324 76 60

EK 6: Bilgilendirilmiş Onay formu

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULUNA
SUNULACAK
BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU
(Bireylerden veri toplamaya dayalı her türlü araştırmada alınacaktır. Katılımcı Bilgisi Olmadan Doldurulmalıdır)

Bu çalışma, **Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü/Tutukluların Eğitim Durumlarına Göre İnsan Haklarına Bakış Açısı (Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği)** başlıklı bir araştırma çalışmasıdır. Çalışma Selman YILDIRIM tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle ortaya konacaktır ,daha sonraki tez çalışmaları gelişimine ışık tutulacaktır

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstememiz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Selman YILDIRIM'a yöneltebilirsiniz.

Sorumlu Araştırmacı /Yardımcı Araştırmacı Unvan-
Adı-Soyadı: Selman YILDIRIM

İmza :

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

EK 7: Gönüllü Katılım Formu

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAY FORMU
(Katılımcı Bilgisi Olmadan Doldurulmalıdır)

Sizi **Selman YILDIRIM** tarafından yürütülen “**Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Hükümlü/Tutukluların Eğitim Durumlarına Göre İnsan Haklarına Bakış Açısı (Bolvadin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği)**” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı ceza infaz kurumunda kalan hükümlü/tutukluların aldıkları eğitim neticesinde insan haklarına bakış açılarını incelemektir. Araştırmada sizden tahminen 30 dakika ayırmanız istenmektedir.

Bu çalışmaya katılmak tamamen GÖNÜLLÜLÜK esasına dayanmaktadır.

Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün sorulara, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle vermenizdir. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz.

Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup **KİŞİSEL BİLGİLERİNİZ GİZLİ TUTULACAKTIR**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir.

Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında, şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız, araştırmacıya şimdi sorabilir veya aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

Yardımcı Araştırmacı/Sorumlu Araştırmacı Tarafından Doldurulacak	
Katılımcının kişisel bilgilerinin gizli tutulacağını, katılımcının çalışma kapsamında sağlayacağı tüm verilerin etik kurallara göre işleneceğini ve bu etik kuralların ihlali durumunda, ortaya çıkacak tüm sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.	
Unvanı, Adı-Soyadı:	Selman YILDIRIM
Tarih:	15/06/2023
İmza:	
Yetişkin Katılımcının Kendisi tarafından doldurulacak	
☐ Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım.	
☐ Çalışma hakkında yazılı/sözlü açıklama araştırmacı tarafından yapıldı ve kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.	
☐ Bu koşullarda, araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.	
18 Yaş Altı Kısıtlı Katılımcının Velisi/Vasisi tarafından doldurulacak	
☐ Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve bu çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü katılımcılara düşen sorumlulukları anladım.	
☐ Çalışma hakkında yazılı/sözlü açıklama araştırmacı tarafından yapıldı ve katılımcının kişisel bilgilerinin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.	
☐ Bu koşullarda, Velisi/Vasisi bulunduğum'nın araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmasını kabul ediyorum.	
Araştırma tamamlandığında genel/özel sonuçların benimle paylaşılmasını	☐ İstiyorum ☐ İstemiyorum
Adı-Soyadı:	
veya Katılımcı Kodu:	
Tarih:	
İmza:	
İletişim Bilgileri (İsteğe bağlı):	

Bu form, katılımcının kendisi/velisi/vasisi tarafından imzalandıktan sonra araştırmacıya teslim edilecektir. Ayrıca talep edildiği takdirde, bu formun bir nüshası katılımcıya verilecektir.